

1 utorak, 12.07.2005.

2 [Otvorena sednica]

3 [Optuženi je ušao u sudnicu]

4 ... Početak u 14.23h

5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

6 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju otvara zasedanje.

7 Izvolite sestiti.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] /?Gospodine/ sekretar, molim da najavite
9 predmet.

10 SEKRETAR: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. Ovo je predmet broj IT-
11 00-39-T, *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala, gospodine sekretar.

13 Gospodine Harmon, pre nego što Vam dam reč da nastavite sa ispitivanjem
14 stručnog svedoka Browna, sudija Hanoteau bi hteo da Vam se obrati.

15 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Gospodine tužioče, dobar dan. Ja sam
16 sa velikom pažnjom pratio ono što je juče govoreno. Juče je sve teklo dosta
17 brzo, možda ponekad prebrzo. Hteo sam da Vas pitam sledeće. Pitao sam se da li
18 nameravate da pokrenete određeni broj pitanja koja bi mene interesovala i nadam
19 se da Vas ovo neće iznenaditi, ali ja bih hteo da Vam kažem koja su to pitanja o
20 kojima bih voleo da postavite pitanja, odnosno da zatražim razjašnjenja od ovog
21 svedoka.

22 Ovaj stručni izveštaj mi smo primili i ja sam ga pročitao sa velikom
23 pažnjom. I tu ima nekih stvari za koje bih voleo da nam ih svedok objasni, i
24 naravno, da ih malo više obrazloži, jer naravno, izveštaj je dokument koji je sa
25 puno razmišljanja sastavljen, pa i zbog toga upravo bih hteo da nam on dâ malo
26 šira objašnjenja i da neke teme prosto razradi. Uz Vaše dopuštenje, ja bih Vas

27
28
29
30
utorak, 12.07.2005.

Predmet br. IT-00-39-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudske postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 zamolio da zapišete ono što bih ja voleo da ga pitate o tom izveštaju.

2 U izveštaju, naime, je dosta pažnje posvećeno logorima za zatočenje i
3 ulogama koje su policija i vojska imale u kontroli tih objekata za zatočavanje.

4 Drugo što sam hteo da pitam je - a naročito me interesuje nešto o čemu
5 mi smo već razgovarali, naime, ja i druge sudije, i mi o tome razgovaramo kad
6 izađemo iz sudnice, na hodniku - dakle, mene interesuje kakva je uloga
7 paravojnih formacija i tih raznih grupa koje su postojale, kakvu su one ulogu
8 igrale? I hteo bih takođe da znam kakav je tačno stav bio redovne vojske u
9 odnosu na te paravojne formacije? U izveštaju se može pročitati da su neki
10 starešine pomalo imali rezerve prema ovim formacijama, pa bih hteo da nešto više
11 se o tome kaže, odnosno da se to razjasni. U tom istom poglavlju bilo je reči,
12 naime, i o tome da je vojska morala da podnosi izveštaje civilnim vlastima, i
13 interesuje me da li su oni civilnim vlastima prenosili teškoće koje su imali sa
14 tim paravojnim grupama i kakve su oni probleme stvarali.

15 Treće stvar koja me interesuje je: u ovom izveštaju vidi se da je
16 postojala podela između nacionalnih grupa, odnosno nacionalnosti. U izveštaju se
17 kaže da su vojnici dosta doprineli toj podeli. Takođe se pominju reakcije vojnih
18 vlasti, s obzirom na tu politiku etničkog podvajanja, pa bih želeo da i o tome
19 se malo više govori.

20 I na kraju, gospodine tužioče, u izveštaju se vidi da je u vojsci
21 postojao određeni nemir, da su neki ljudi koji su bili zarobljeni bili ubijeni.
22 Možemo to nazvati i incidentima. Međutim, mene interesuje šta ovaj stručnjak ima
23 da kaže o tome, po njegovom mišljenju, koje su bile reakcije vojnih vlasti na
24
25
26
27
28
29
30

1 takve događaje. Pa se nadam, gospodine tužioče, da ćete moći ovog svedoka da
2 šire ispitajte o ovim stvarima. Ja, naravno, ne znam koji je Vaš plan i šta ste
3 Vi želeli danas da pitate svedoka, no ja sam, eto, prosto uzeo sebi tu slobodu -
4 uz dopuštenje, naravno, predsednika ovog Sudskog veća - da Vam skrenem pažnju na
5 ove elemente koji za mene su veoma značajni.

6 I ja Vam se zahvaljujem na pažnji.

7 G. HARMON: [simultani prevod] Sudija Hanoteau, puno Vam hvala. Moja
8 namera je upravo bila da sve te teme danas pokrenem.

9 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] No, pre nego što postavite pitanje
10 svedoku, ima nešto što bih ja hteo da nam svedok preciznije objasni. To su ove
11 stvari - uz, naravno, dopuštenje predsednika Sudskog veća.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, naravno.

13 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, dok svedok ulazi u sudnicu,
14 molim da pogledate dokumente pod oznakom 6 - to je izveštaj vojske - i ja ću se
15 uskoro pozabaviti tim, i to vrlo kratko. A onda ćemo preći na drugi registrator
16 ovih dokumenata.

17 Prvo pitanje koje ću pokrenuti nalaziće se u ovom malom registratoru;
18 dakle, vojni izveštaj.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa molim Vas recite nam koja je to
20 stranica, gospodine Harmon.

21 G. HARMON: [simultani prevod] To je na 70. i 71. stranici.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 [Svedok je ušao u sudnicu]

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite sestii, gospodine svedoče.

3 Gospodine Brown, hteo bih da Vas podsetim da još uvek imate obavezu s
4 obzirom na onu svečanu izjavu koju ste dali na početku Vašeg svedočenja.

5 Gospodine Harmon, možete početi.

6 SVEDOK: EWAN BROWN [nastavak]

7 [Svedok odgovara putem prevodioca]

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne. Gospodine Harmon, samo još jedno
9 pitanje sudiije Hanoteaua koje je on već nagovestio.

10 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Gospodine, ja imam jedno pitanje za
11 Vas. Hteo bih da porazgovaramo o metodologiji kojom ste se koristili u
12 sastavljanju ovog izveštaja. Mene interesuje jedno.

13 U svom izveštaju, Vi govorite... Odnosno, u Vašem izveštaju ima dosta
14 fusnota. Te fusnote odnose se na ono što ste Vi nazvali "izveštajem Krajiškog
15 korpusa", odnosno, neki od tih su redovni borbeni izveštaji 1. krajiškog
16 korpusa, zatim pisma 1. krajiškog korpusa. Dakle, ja samo navodim neke primere
17 koji se nalaze u fusnotama. Zatim, izveštaji Glavnog štaba VRS-a, zatim
18 izveštaji prijedorske stanice javne bezbednosti. Pa me interesuje - ovi
19 izveštaji koji se tu pominju, kome su oni slati? Vi nam to niste rekli. Znamo ko
20 ih je sastavljao, međutim, ne znamo kome su oni bili upućivani. Ne znam da li je
21 ovo pitanje relevantno ili ne, no nakon čitanja Vašeg izveštaja pitao sam se
22 kome sve idu svi ovi izveštaji.

23 SVEDOK: [simultani prevod] Časni Sude, izveštaj je prilično dugačak, i

24

25

26

27

28

29

30

1 naravno, ne mogu Vam odgovoriti na pitanje za sve izveštaje. No, većina
2 izveštaja Krajiškog korpusa koje sam ja pominjao, to su zapravo izveštaji koji
3 su bili upućivani Glavnom štabu VRS-a. Jedan broj izveštaja je, zapravo, bio
4 slat podređenim jedinicama korpusa; dakle, išao je naniže. Međutim, u fusnotama
5 ne pominjem to, kome je, dakle, išlo - da li je išlo nagore ili nadole. Redovni
6 borbeni izveštaji su bili upućivani Glavnom štabu VRS-a u vreme dok je to bio 5.
7 korpus - dakle, 5. korpus JNA - oni su išli tamo. Dakle, redovni borbeni
8 izveštaji su bili slati starešinama; išli su nagore. Na primer, postoji jedan
9 dokument od 10. juna - to je, recimo, instrukcija za dalje borbene operacije.
10 Takav izveštaj je, naravno, išao nadole.

11 Prema tome, ima i drugih izveštaja. Neki, recimo, od izveštaja o moralu
12 u 1. krajiškom korpusu su išli ka podređenim jedinicama korpusa. Mislim da je
13 pominjanje Glavnog štaba VRS-a - dakle, tamo gde sam tu fusnotu pravio - da je
14 uglavnom se radilo o dokumentima koji su bili upućivani Glavnom štabu od
15 Krajiškog korpusa. A većina ovih dokumenata su pronađeni u arhivi Krajiškog
16 korpusa pa, prema tome, verovatno su bili slati od Glavnog štaba ka korpusu,
17 dakle naniže, i da su oni zadržavali jednu kopiju za svoju arhivu.

18 Što se tiče policijskih izveštaja, postoji čitav niz policijskih
19 izveštaja - morao bih da pogledam o čemu se radi - no neki su internog
20 karaktera, a neki su slati u opštine u Stanicu javne bezbednosti Banja Luka. A
21 mogu bar jednog takvog da se setim, jednog izveštaja koji je bio poslat iz
22 Stanice javne bezbednosti Banja Luka ka Ministarstvu unutrašnjih poslova.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 I ne mogu Vam tačno odgovoriti na pitanje u celosti. Moguće je da je to
2 propust koji sam ja napravio, da to nisam pomenuo u fusnotama. Međutim, pošto je
3 ovo dugačak izveštaj, moguće je da, pošto je veliki broj fusnota u njemu, u
4 nekom trenutku je teško pratiti te fusnote.

5 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Da, Vi ustvari niste sasvim
6 odgovorili na moje pitanje. Ono što mene interesuje je ovo: da li su ovi
7 izveštaji bili slati državnom aparatu? Mora da je bilo ministarstvo ali civilnih
8 vlasti koje su se bavile nekim od pitanja, vojnim pitanjima. Prema tome, ti
9 izveštaji koji su slati Vrhovnoj komandi ili Glavnom štabu, da li su ti
10 izveštaji takođe slati i samim državnim organima? Da li ste Vi našli u svom radu
11 nekakve pokazatelje koji bi ukazivali na to? Drugim rečima, Vi ste juče govorili
12 o Predsedništvu, govorili ste i o Skupštini, pa mene interesuje, u dokumentima
13 koje ste Vi pregledali, koje ste čitali, da li su vojni izveštaji koji, recimo,
14 su slati sa nižih instanci, da li su oni bili kasnije prosleđivani višim
15 ešalonima, vojnim, i da li su onda odatle slati državnim organima?

16 SVEDOK: [simultani prevod] Kao što sam juče rekao, mislim da su
17 izveštaji o borbenoj gotovosti bili slati civilnom rukovodstvu i predsedniku
18 /?Predsedništvu/, vrhovnom komandantu i Vrhovnoj komandi. Pomenuo sam jedan od
19 dokumenata juče, jedan dokument koji su komandanti korpusa morali da proslede
20 vrhovnom komandantu. To je onaj izveštaj od 3. juna.

21 GĐA PREVODILAC: Odnosno, Predsedništvu - ispravka prevodioca.

22 SVEDOK: [simultani prevod] Pomenuo sam takođe juče, recimo, onaj
23
24
25
26
27
28
29
30

1 dokument o uklanjanju nesrba iz vojske. To je dokument koji je išao
2 Predsedništvu, kao i Glavnom štabu. Pominje se na sednicama Predsedništva da su
3 tamo prisustvovali i oficiri Glavnog štaba i da su izveštavali Predsedništvo o
4 tim sastancima. Prema tome... vojska koja je sama priznala da je imala veoma
5 sistem komunikacija koji je obuhvatao i telefonske veze sa vladom.

6 Mi u našem istraživanju, nažalost, nismo imali pristupa arhivi Glavnog
7 štaba VRS-a. Mi smo puno puta zatražili od raznih vlasti da nam daju, omogućće
8 pristup tamo; međutim, dok sam ja bio na tom položaju, mi nismo uspeli da dođemo
9 do toga. I moguće da bi u Glavnom štabu bili pronađeni materijali koji su
10 dolazili iz korpusa i koji su onda dalje prosleđivani.

11 1. krajiški korpus je bio korpus koji je bio organizovan hijerarhijski.
12 Prema tome, on je bio u lancu komandovanja koji ide ka Glavnom štabu. Prema
13 tome, mene uopšte ne iznenađuje da je glavni metod prenošenja dobrog dela
14 dokumenata od 1. krajiškog korpusa, da su se oni prenosili unutar vojne
15 hijerarhije, odnosno lanca komandovanja /kako je prevedeno/.

16 Međutim, čak i kod toga postoje neke... Naime, ima, recimo, jedan primer
17 da su oni mogli dokumente slati i Predsedništvu direktno. Recimo, jedan od
18 takvih dokumenata je i ovaj dokument o uklanjanju muslimana iz vojske.

19 A što se tiče prosleđivanja dokumenata naniže - recimo, ono pitanje
20 strateških ciljeva - to se pojavljuje u vojnoj dokumentaciji, i to vrlo jasno se
21 vidi da su sa nivoa Glavnog štaba prosleđivani naniže, ka korpusima, a da su

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 onda korpusi koristili /?uzimali/ te materijale i koristili ih kao svoje. Prema
2 tome, ja iz toga zaključujem da je očigledno da je postojao lanac komandovanja,
3 dakle hijerarhijski lanac, koji je itekako funkcionisao.

4 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] No, možete li nam reći, u vezi sa
5 ovim fusnotama, da li je, na primer, kada govorimo o onom redovnom borbenom
6 izveštaju 5. korpusa od 25. aprila 1992. godine - uzmimo taj izveštaj, na primer
7 - i da li možete da nam kažete kome je on bio slat, ili je to jako komplikovano?
8 Naravno, Vi se sigurno toga ne sećate i ne možete nam reći po sećanju, no da li
9 je moguće pronaći, doći do tih informacija, dakle, ko je bio taj ko je primao
10 sve te izveštaje koji ste Vi ovde naveli?

11 SVEDOK: [simultani prevod] U tom konkretnom primeru...

12 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Ne, ne, ne mislim samo na ovaj
13 konkretni primer. Ima mnogo primera raznih fusnota u Vašem izveštaju i pominjete
14 razne izveštaje. Da li Vi možete da nam kažete - da li je to lako, jednostavno -
15 kome sve su slati ti izveštaji, ili je to komplikovano?

16 SVEDOK: [simultani prevod] Većina borbenih izveštaja je išla ka
17 nadređenim formacijama. Većina dnevnih borbenih izveštaja Krajiškog korpusa, na
18 njima stoje neke oznake da se šalju Glavnom štabu VRS-a. U ovom primeru koji ste
19 Vi dali, to je još iz perioda JNA pre nego što je postala VRS... Dakle, svi ti
20 dokumenti su strukturisani na sličan način. Dakle, oni su odlazili u sedište 2.
21 vojne oblasti JNA u Sarajevu.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Međutim, pitanje je bilo koliko bi Vama
23 bilo teško da proverite ko je osoba kojoj je slat taj izveštaj, a koliko ne
24 /kako je prevedeno/?

25

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: [simultani prevod] Pa, nije teško, jer to stoji na samom
2 dokumentu.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Prema tome, Vi biste mogli da
4 konsultujete dokument?

5 SVEDOK: /prevod engleskog transkripta: "To je tačno, časni Sude."/

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li imate te dokumente kod sebe u ovom
7 trenutku?

8 SVEDOK: [simultani prevod] Ne, ne kod sebe. Ali...

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako Vas, recimo, sada pitam: od stranice
10 te do te i te stranice u Vašem izveštaju, molimo Vas da nam date spisak
11 dokumenata i uz to priložite kome je to bilo slato - da li je to nešto što biste
12 Vi mogli da učinite?

13 SVEDOK: [simultani prevod] Da, dakako. Trebala bi mi pomoć mojih kolega
14 iz Tužiteljstva, jer ja više ovdje ne radim, premda pretpostavljam da je većina
15 dokumenata i fusnota dostavljena Sudu.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li bi Vam bilo dovoljno da se
17 konzultirate samo sa svojim dokumentima, umjesto da to činite uz pomoć
18 Tužiteljstva? Dakako, kao vještak, Vi morate raditi nezavisno a ne u suradnji
19 sa, niti da Vam Tužiteljstvo, odnosno naručitelj, daje upute u vezi s time.

20 SVEDOK: /prevod engleskog transkripta: "To je tačno. To je samo da
21 ostvarim pristup tim dokumentima, naravno."/

22 GĐA PREVODILAC: Gospođa Loukas nije... A uključen je.

23 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Pa, možda su povezani, postoje

24

25

26

27

28

29

30

1 *hyperlinkovi*, dakle, u kompjuterskom programu gdje se to može povezati.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li smo dobili izvještaj u formatu CD-

3 a?

4 G. HARMON: [simultani prevod] Pa, možemo vam dostaviti jedan, ako

5 želite.

6 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Pa, razmišljam, možda bi bilo korisno kad

7 bismo dobili kopiju i za Obranu.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa da. Dobro, gospođo Loukas, ali...

9 [Sudije većaju]

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A to uključuje, dakako, i prijevod na

11 engleski, kako bismo mogli čitati?

12 G. HARMON: [simultani prevod] Da.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala lijepa.

14 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala Vam lijepa, ja sam završio.

15 G. HARMON: [simultani prevod] Pa, možda ja mogu sucu Hanoteau biti od

16 koristi također u vezi s nekim od ovih pitanja, jer ćemo na nešto doći prilično

17 uskoro. Recimo, dokument koji se nalazi iza oznake 54, koji je veoma važan

18 dokument, tiče se paravojnih skupina. Kad vidite u gornjem lijevom uglu, vidite

19 tko je poslao dokument - to je Glavni štab VRS-a - a na dnu, na kraju dokumenta,

20 možete vidjeti kome je dokument podijeljen. Za ovaj dokument možete vidjeti da

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 je poslan svim formacijama korpusa VRS-a, predsjedniku Predsjedništva SRBiH,
2 zatim predsjedniku Vlade SRBiH, zatim komandantu Glavnog štaba /?vojske/ SRBiH.

3 I ako pogledate druge dokumente, uvijek ćete vidjeti ili na naslovnoj
4 strani... dakle, uvijek na naslovnoj strani u gornjem lijevom uglu ko je
5 pošiljalac, a ako želite vidjeti kome je slat dokument, najbolje je da
6 pogledate, ustvari, na kraj dokumenta, gdje uvijek piše kome je dostavljen. I to
7 će sigurno biti korisno za časni Sud.

8 Razgovarali smo o 1. krajiškom korpusu, i molim časni Sud da pogleda
9 oznaku 6, stranice 70 i 71. Posljednji paragraf na stranici 70 tiče se broja
10 vojnika koje je imala VRS na samom početku, i tu se vidi da je brojala 177.341
11 osobu. A u vrhu stranice 71, vidite da tu stoji da je sa 3. julom 1992. - tu
12 vidite i dijagram jedan - gdje stoji brojčano stanje svakog od korpusa. Vidite
13 da 1. krajiški korpus ima borbeno brojčano stanje od 43.128. I ako to spojite
14 /?uporedite/ s drugim korpusima, vidjet ćete da je on najveći korpus; to je bilo
15 na dan 3. jula 1992.

16 Ako pogledate sliku 22 na istoj stranici, vidjet ćete, dakle, da je
17 otprilike u vrijeme kad je izrađen ovaj izvještaj brojčano stanje u vojsci
18 skočilo na 222.727, a 1. krajiški korpus na 72.330 osoba. I dakle, vidite da je
19 po veličini to daleko najveći korpus u vojsci bosanskih Srba. A slika 22 se tiče

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 borbenih formacija /kako je prevedeno/.

2 Dakle, na sljedećoj stranici imate čak i one koji se bave sa službama,
3 dakle onima koji nisu direktno uključeni u borbu - dakle, ne borbene jedinice -
4 i njihovo brojčano stanje. To sam želio orijentirati Sudsko vijeće.

5 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] U vezi s time, bilo bi bolje da ubuduće
6 takve informacije daje svjedok, a ne gospodin Harmon. Mislím da se to može veoma
7 jednostavno učiniti tako da će se svjedoku postaviti pitanje i dobiti od njega
8 odgovor.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li bi bilo ikakve razlike da je pitao
10 vještaka koje je bilo brojčano stanje korpusa?

11 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Da, dakako, u ovim okolnostima je ta
12 informacija izašla kroz usta gospodina Harmona. A ja sam željela jednostavno
13 istaknuti da bi bilo dobro da to ubuduće čini svjedok.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Pretpostavljam da to jest općenito
15 pravilo. Međutim, radilo se o tome da se trebalo pogledati tablice, dijagrame.
16 No, u svakom slučaju, dobro, Vi ste izrekli svoj stav.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. HARMON: [simultani prevod] S obzirom na ograničeno vrijeme, mogao sam
2 ja postaviti četiri, pet ili šest pitanja u vezi s time, ali sam želio uštedjeti
3 na vremenu.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakako, svjedok je ovdje. Ako gospodin
5 Harmon skreće našu pažnju na nešto, međutim, i ako bi on pritom nam nekako dao
6 iskrivljenu sliku informacija koje ovdje imamo - dakle, da nam ne daje
7 objektivnu sliku - molim Vas da nam Vi odmah na to skrenete pažnju.

8 G. HARMON: [simultani prevod] Govorit ćemo o strateškim ciljevima, časni
9 Sude, a to se nalazi u izvještaju gospodina Browna na stranici 24.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mogu li Vam postaviti jedno pitanje u
11 vezi sa slikom 21, koju imamo pred sobom? Dakle, nezavisne jedinice 19.384 -
12 dakle, samostalne, odnosno nezavisne jedinice. Koliko Vi znate, o čemu se radi?

13 SVEDOK: [simultani prevod] Pa, ne znam na što točno misle, premda znam
14 da su se nazivale samostalne jedinice na nivou korpusa. To su one koje nisu
15 nužno priključene brigadama, već se mogu veoma brzo kretati unutar brigade.
16 Dakle, obično bismo ih mi nazivali specijalizirane jedinice ili prištapske
17 jedinice. Odnosno, one nisu bile pridružene niti diviziji niti brigadi. A
18 jednostavno se radilo o drugačijoj vrsti jedinice koja je možda fleksibilnija i
19 zato je komandant korpusa može, kao takvu, i koristiti. Ali trebao bih ipak
20 provjeriti.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, to ne bi bile jedine koje su,
2 recimo, prvobitno bile paravojne jedinice ili nešto što nije bilo baš redovna
3 jedinica?

4 SVEDOK: [simultani prevod] Pa, ja znam da postoji dokumentacija da su
5 ponekad paravojne jedinice bile integrirane u VRS, i onda su se nazivale ili
6 "diverzantske jedinice" ili "samostalne". Ali svakako su postale dio brigade;
7 dakle, one bi bile mali dio brigade, a ne velika samostalna jedinica.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu, jasno je. Hvala Vam lijepa.

9 Izvolite, gospodine Harmon.

10 Ispituje g. Harmon:

11 [Tužilac ispituje putem prevodioca]

12 P: Mi ćemo sada razgovarati o strateškim ciljevima. Pogledajmo, prije
13 svega, oznaku 43; to je u registratoru broj 2. To su strateški ciljevi.
14 Gospodine Brown, prije nego što dođemo do mog pitanja, ja ću nastojati proći
15 kroz jednu veliku količinu dokumenata, i to u prilično kratkom roku. I zato ćemo
16 brzo prelaziti te dokumente. Molim Vas da pogledate strateške ciljeve i recite,
17 molim Vas, koji konkretno strateški ciljevi, odnosno dijelovi tih ciljeva, tiču
18 se zone odgovornosti 1. krajiškog korpusa.

19 O: Cilj broj 1, cilj broj 2 i dio broja 4.

20 P: Koji dio /?broja 4/?

21 O: "Da se ustanovi granica na rijeci Uni." Dakle, to je cilj, ustvari,
22 koji su zajednički imali i 1. krajiški i 2. krajiški korpus. Dakle, nije to bio

23

24

25

26

27

28

29

30

1 cilj isključivo 1. krajiškog korpusa.

2 P: Gospodine Brown, molim Vas da prijedemo na sljedeću oznaku, 44.
3 Gospodine Brown, ovo je zapisnik sa 16. sjednice Skupštine bosanskih Srba
4 održane 12. maja 1992., u Banja Luci. Zašto ste ovaj dokument konzultirali tokom
5 pripreme Vašeg izvještaja, u čemu je njegov značaj?

6 O: Kad sam počeo pregledavati neku vojnu dokumentaciju 1. krajiškog
7 korpusa, primijetio sam da se tamo spominju ciljevi. Želio sam istražiti što je
8 to, odnosno kakvo je to značenje imalo u okviru 1. krajiškog korpusa. I kad sam
9 pregledao ovu sjednicu Skupštine, i konkretno, najavu strateških ciljeva od
10 strane doktora Karadžića, želio sam istražiti da li su ti politički ciljevi,
11 koji su najavljeni na ovoj sjednici, na bilo koji način povezani ili imali veze
12 sa dokumentacijom koju sam proučio, 1. krajiškog korpusa, kao i sa djelovanjem
13 1. krajiškog korpusa tokom 1992.

14 P: Da li ste otkrili da se na ovoj sjednici Skupštine spominjala
15 aktivnost vojske, zona odgovornosti 1. krajiškog korpusa ili drugih dijelova
16 Bosne i Hercegovine?

17 O: Da. Ja bih rekao da šest strateških ciljeva koje je ocrtao doktor
18 Karadžić mogu dovesti se u vezu sa velikim brojem vojnih operacija, ne samo 1.
19 krajiškog korpusa, nego općenito. I kao što smo rekli jučer, u vojnim
20 direktivama se na nekoliko mjesta spominje nešto što dovodi te dokumente u
21 direktnu vezu sa ciljevima. I ono što je važno, postoje jasni primjeri vojnih
22 operacija koji imaju mnogo veze sa tim ciljevima.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li kod tih strateških ciljeva koji su ocrtani 12. maja postoji
2 hijerarhija?

3 O: Da, mislim da je sam doktor Karadžić rekao da postoji određena
4 hijerarhija, a kasnije tokom sjednice sam gospodin Krajišnik je rekao to isto.

5 P: Ja ću sad govoriti o dijelovima transkripta. Molim Vas, prije svega,
6 da kažete prvo broj stranice, a zatim spomenete dio koji želite spomenuti.

7 O: Da. Brojčana hijerarhija se vidi na stranici 13, tu govori Karadžić,
8 i zatim gospodin Krajišnik, na stranici 49 prijevoda. Tu on kaže: "Želio bih
9 dati objašnjenje, s obzirom da sam i ja sudjelovao u donošenju tih ciljeva.
10 Moramo se odlučiti u vezi s jednom stvari. Prvi cilj je najvažniji cilj, a odnos
11 svih drugih ciljeva u odnosu na prvi jeste da su oni ustvari podciljevi."

12 I mislim da je Karadžić rekao da se sarajevski cilj može zamijeniti.
13 Dakle, govorio je o nekoj vrsti hijerarhije.

14 P: U paragrafu 1.43 Vašeg izvještaja, Vi kažete da je strateški cilj
15 broj 1 zahtijevao premještanje značajnog dijela nesrpskog stanovništva van nove
16 srpske države. Kako ste došli do tog zaključka, gospodine Brown?

17 O: Mislim da u zapisniku sa 16. sjednice Skupštine se na više mjesta
18 upravo to spominje. I mislim da se naročito u odnosu na prvi cilj kaže da će on
19 zahtijevati preseljavanje ili premještanje naroda. Tu je određen broj govornika
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 spomenuo upravo to. Ratko Mladić je, vjerujem, možda jedini govornik na ovoj
2 sjednici koji je izgovorio neke riječi opreza i spomenuo premještanje ljudi. Ja
3 mogu i citirati te dijelove.

4 P: Molim Vas da citirate te dijelove i da skrenete pažnju Sudskog vijeća
5 na broj stranice.

6 O: Sam doktor Karadžić kaže, govoreći o prvom strateškom cilju:
7 "Razdvajanje od drugih dviju nacionalnih zajednica, odnosno razdvajanje država."
8 On kaže da je: "Razdvajanje..."

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mogu li Vas prekinuti, gospodine Brown.
10 Gospodin Harmon Vas je pozvao da nam skrenete pažnju na broj stranice.

11 SVEDOK: [simultani prevod] Stranica 13 u prijevodu, ispričavam se.
12 Otprilike negdje u donjem dijelu, donja polovica.

13 Kaže: "Razdvajanje od onih koji su nam neprijatelji i koji će
14 iskoristiti svaku priliku, odnosno koji jesu iskoristili svaku priliku, naročito
15 u ovom stoljeću, da nas napadaju, i nastavili bi tako da ostanemo u istoj
16 državi."

17 Na stranici 16 prijevoda, doktor Karadžić također kaže: "Ne želimo u
18 državi imati golemi broj ljudi koji su protiv te države."

19 Na stranicama 24 i 25 stoji govor Miroslava Vještice; on je čelnik SDS-a
20 iz Bosanske Krupe.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. HARMON: [simultani prevod] Molim Vas samo, gospodine Brown, da
2 pričekate minutu.

3 [Pretresno veće i sekretar se savetuju]

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nastavite, molim Vas.

5 SVEDOK: [simultani prevod] Gospodin Vještica detaljno prepričava ono što
6 se desilo u Bosanskoj Krupi, pa i spominje činjenicu da se veliki broj Muslimana
7 iselio. I on sam kaže, u dnu stranice: "Što naši neprijatelji čine? U /?ovom/
8 trenutku su svi u Cazinskoj Krajini. S desne obale Une više nema Muslimana u
9 Srpskoj općini Bosanska Krupa. Sve enklave koje su bile tamo - Rapuša, Veliki
10 Vrbovik, Ostrožnica /u engleskom transkriptu: "Ostružnica"/, Babić, Muslim
11 Jasenica i Zavir - evakuirali smo ih, tako da tamo neće biti nijednog dok god
12 traju ratna dejstva. Da li će imati kamo se vratiti? Mislím da je to malo
13 vjerojatno, nakon što nam je naš predsjednik prenio sretnu vijest da je desna
14 obala Une granica."

15 Zatim na stranici 17... odnosno, ne, 18... 19, ispričavam se. To je komentar
16 Trifka Radića, koji spominje granice i razdvajanje, i kaže: "Kada je riječ o
17 nastavljanju rata, molim vas da to riješite sada i pobrinite se da su linije
18 razdvajanja i ciljevi utvrđeni. A ostalo će lako uslijediti. Ja sam pročitao
19 izvještaje o tome kada su se Švedi i Norvežani razdvajali; proces preseljavanja
20 je trajao 10 godina. Mi ćemo istu stvar vidjeti i ovdje, ali je još uvijek bolje
21 da se to učini i da se točno zna ko se seli kamo. Biće to težak proces i tražiće

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 mnogo muke, napora i objašnjavanja ljudima koji moraju napuštati svoja
2 ognjišta."

3 Imamo i dva komentara Ratka Mladića koji, koliko se meni čini, shvaća
4 koje su implikacije toga. I kao što sam rekao, on je jedan od nekolicine, ako ne
5 i jedini, koji u svom govoru izražava neku vrstu opreza. Prije svega...

6 P: Koja je to stranica, gospodine Brown?

7 O: Stranica 33. Odnosno, ispričavam se - prije nego što dođem na Ratka
8 Mladića, ima jedan dio koji govori profesor Milojević. To je na stranici 33, u
9 samom dnu. On govori o kartama i državnim granicama. Kaže: "Državna granica sama
10 po sebi podrazumijeva preseljavanje cijelog kontingenta stanovništva."

11 Ratko Mladić, na stranici 37, kaže - a on govori generalno o ciljevima -
12 kaže: "Ljudi i narodi nisu pijuni, niti su to ključevi u džepu koji se mogu
13 prebacivati s jednog kraja na drugi. To je nešto što se lako može izgovoriti,
14 ali se teže postiže."

15 I zatim kasnije, na stranici 39 izjavljuje...

16 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Stranica 37, ali koji redak? Nismo
17 znali.

18 G. HARMON: [simultani prevod] Upravo sam to želio pitati svjedoka, jer
19 je duga stranica. Recite, gdje se otprilike citat nalazi na stranici 37?

20 SVEDOK: [simultani prevod] Ispričavam se. To je na samom vrhu, prva dva
21 retka na samom vrhu.

22 Na stranici 39, otprilike 15 redaka od vrha, Mladić kaže: "Stoga, ne
23
24
25
26
27
28
29
30

1 možemo čistiti niti kroz cjedilo cijediti ljude tako da samo Srbi ostanu ili da
2 jednostavno samo Srbi padnu kroz cjedilo, a ostali odu. To neće... Ne znam kako bi
3 gospodin Krajišnik i gospodin Karadžić to objasnili svijetu. Ljudi, to bi bio
4 genocid. Moramo pozvati svakog čovjeka koji se poklonio do zemlje da se prikloni
5 tom području i teritoriji države koju namjeravamo stvoriti."

6 GĐA PREVODILAC: Prevoditelj napominje da nema pred sobom original.

7 SVEDOK: [simultani prevod] To su tek neki od komentara sa sjednice
8 Skupštine koji me navode na zaključak da su bili svjesni toga da će jedno
9 obilježje toga biti i preseljavanje stanovništva. A ono što je još važnije, kad
10 pogledam vojnu dokumentaciju 1. krajiškog korpusa, i oni sami ne samo da su bili
11 svjesni da će do preseljavanja i iseljavanja stanovništva doći za nekoliko
12 mjeseci nakon ove sjednice Skupštine, ne samo da su toga bili svjesni, već su u
13 taj proces bili i uključeni. Neki dokumenti upućuju na to da su oni posve jasno
14 podržavali taj proces.

15 G. HARMON: [simultani prevod]

16 P: Gospodine Brown, pored generala Mladića i predstavnika raznih općina
17 koji su bili prisutni na ovoj sjednici, da li je tu bilo i drugih predstavnika
18 vojske ili općenito civilnih predstavnika koji su, po Vašem saznanju, bili na
19 sjednici?

20 O: Da. Bogdan Subotić, ministar obrane, je bio tu. Mislim da je bio i
21 general Talić. Milorad Sajić, koji je bio oficir Teritorijalne obrane i
22 regionalni ministar obrane u ARK-u, on je također bio prisutan. A mislim da su i

23
24
25
26
27
28
29
30

1 predstavnicima srpskih područja u hrvatskoj Krajini, u Hrvatskoj, bili prisutni.
2 Dakle, nije isključivo bio skup SDS-a, već i vojska i predstavnici Krajine iz
3 Hrvatske su bili također prisutni.

4 P: Gospodine Brown, da li je javno objavljivanje ovih strateških ciljeva
5 predstavljalo Bogojavljenje ljudima koji su prisustvovali toj sjednici?

6 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, ovo je neprimjereno pitanje.

7 G. HARMON: [simultani prevod] Možete li mi dati osnovu zašto je to
8 neprimjereno pitanje?

9 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Pa, nije to bilo Bogojavljenje. To navodi
10 na krivi put. Drugo, uopće karakter samog pitanja. Spominjanje Bogojavljenja kao
11 da je to bilo otkrovenje ljudima, mislim da je to nešto što je primjerenije
12 novinarstvu.

13 Osim toga, čini mi se neprimjerenim.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, bez obzira, bilo to Bogojavljenje
15 ili ne, ostavimo to po strani. Recite nam, kako su ljudi prihvatili najavu tih
16 ciljeva, oni koji su prisustvovali toj sjednici?

17 SVEDOK: [simultani prevod] Nisam siguran da Vam odgovoriti na pitanje
18 kako je javnost doživjela tu najavu. Ako pitanje gospodina Harmona bilo...

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja nisam pitao kako je javnost to
2 doživjela. Ako jesam, onda sam učinio grešku. Ja sam rekao: kako je ta javna
3 najava bila doživljena od strane onih koji su prisustvovali sjednici? Dakle, ovo
4 javno objavljivanje strateških ciljeva.

5 SVEDOK: [simultani prevod] Možda mi je teško odgovoriti na neka od
6 pitanja...

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, u onom stupnju u kojem možete
8 odgovoriti na moje pitanje, molim Vas da to učinite. A ako postoje neka
9 konkretna pitanja na koja nam ne možete ništa reći, onda nam isto tako kažite.

10 SVEDOK: [simultani prevod] Pored možda generala Mladića koji je
11 izgovorio one riječi opreza, nisam ništa tu mogao pronaći što bi upućivalo na to
12 da se ljudi ne slažu s time, da su ustali protiv toga, da su iznijeli mišljenja
13 u smislu da bi to moglo dovesti do problema, ili da su se potpuno i odlučno
14 usprotivili ili da se nisu složili s time. I to Vam govorim na temelju zapisnika
15 koji sam pročitao. Gospodin Vještica se čini da je ustvari izrazio podršku tome.
16 Ja ne vidim da je uslijedila neka rasprava, neka debata, neka kritika. To je
17 barem ono što Vam ja mogu reći kada je riječ o reakciji rukovodstva, čitajući
18 zapisnik.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Postoje li kakve indikacije da je ovo
20 javno objavljivanje tih ciljeva predstavljalo iznenađenje za ljude ili Vam se
21 činilo da su oni koji su prisustvovali sjednici s time bili već, ustvari, vrlo
22 dobro upoznati? Možete li nam nešto te vrste reći da ste primijetili u
23 zapisniku?

24 SVEDOK: Pa, ja bih rekao da neke komponente ovih ciljeva su već... već
25
26
27
28
29
30

1 bile sprovedene, a pretpostavljam da su se mogli sprovesti samo ako su oni bili
2 svesni njih. Gospodin Karadžić je, na primer, rekao da su već imali Sarajevo pod
3 opsadom i da su imali određene opštine pod svojom kontrolom. I to mi se činilo
4 da je to jedan od onih strateških ciljeva koji se ticao Sarajeva.

5 U Krajini su oni već, u nekim područjima, imali preuzimanje vlasti. Bilo
6 je i nekih vojnih napada. Gospodin Vještica je rekao nešto o onome što se desilo
7 u Bosanskoj Krupi. Gospodin Vještica je u svom govoru govorio o opštini Bosanski
8 Novi, susjednoj opštini, i o tome šta se događalo tamo.

9 Prema tome, čitajući ovo i uzimajući u obzir dokumentaciju, meni je
10 teško poverovati da je u to vreme to bilo baš tako veliko otkriće, takva
11 nepoznanica. I ne mislim da je 16. sednica Skupštine i ciljevi koji su tamo bili
12 najavljeni, ne mislim da je to bilo nešto iznenađujuće.

13 G. HARMON: [simultani prevod]

14 P: Gospodine Brown, Vi ste već rekli da je bilo nekih delovanja u tom
15 smislu da se sprovedu ovi konkretni ciljevi, da se realizuju, i Vi ste i
16 spominjali nešto konkretnije u tom smislu. Možete li nam reći da li je bilo
17 nekih pokušaja od strane JNA, Teritorijalne odbrane i njihovih jedinica, srpske
18 Teritorijalne odbrane i njihovih jedinica ili jedinica koje su bile vezane sa
19 SDS-om, da se počne sa realizacijom ovih strateških ciljeva pre 12. maja 1992.
20 godine? Da li se to događalo u nekim opštinama?

21 O: U Bosanskoj Krupi, definitivno. Isto tako, znam da su određene
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 jedinice Talićevog korpusa bile umešane u preuzimanje vlasti u tom konkretnom
2 slučaju. Tu je bilo i borbi, to nije bilo samo obično preuzimanje vlasti.

3 Isto tako, znam da pre te sednice Skupštine, samo nekoliko dana pre
4 toga, u Bosanskom Novom su bili izdati rokovi za predaju oružja i da je bilo
5 napada na nesrpsko stanovništvo tamo. Isto tako, 10. i 11. maja se to desilo, ja
6 mislim.

7 Isto tako, izvan Krajine, u Zvorniku, u Bijeljini, bilo je vojnih
8 akcija, a bilo je i preuzimanja vlasti koja nisu nužno podrazumevala i vojnu
9 aktivnost. To se, recimo, desilo u Prijedoru, u Ključu, pre te sednice
10 Skupštine.

11 I to su ti primeri koje ja znam.

12 P: Gospodine Brown, sada bih hteo da se osvrnemo na ulogu srpske
13 Teritorijalne odbrane i njihovih jedinica, i to njihovu ulogu u obezbeđivanju
14 teritorije prilikom realizacije strateških ciljeva, pre nego što su oni javno
15 objavljeni na 16. sednici Skupštine. Sada Vas molim da pogledamo dokazni predmet
16 45 /kako je prevedeno/, koji se tiče 14. sednice Skupštine bosanskih Srba. To je
17 samo jedan deo, jedan odlomak. A ta sednica je održana 27. marta 1992. godine na
18 Palama.

19 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, doktor Karadžić izgovara
20 određene reči koje su zabeležene pri dnu strane 22, a ja ću zamoliti gospodina
21 Browna da pogleda ovaj pasus koji se nalazi na strani 23, gde se kaže: "Oni mogu
22 pokušati"... "Oni mogu da pokušaju", nešto u tom smislu.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Gospodine Brown, ovo se tiče Teritorijalne odbrane. Ovde se kaže:
2 "Oni mogu da pokušaju da zastraše Srbe i tu tamo u Goraždu. Mogu u Brodu nekog
3 da ubiju. Ali ne mogu nikad da uključe srpske krajeve u svoju državu i da njima
4 ovladaju, jer nemaju tih snaga na tolikoj teritoriji na kojoj su Srbi."

5 Zatim Karadžić dalje kaže: "Mi znamo da se naš narod naoružavao. Ne
6 znamo sve, kako i kojim putevima, ali znamo da narod ima dosta oružja. Ali moram
7 da kažem da mi nemamo paravojnih formacija."

8 Dakle, ovde se Karadžić obraćao delegatima u Skupštini.

9 I onda on kaže: "Kada se vratite u opštine, naročito u novoformirane,
10 molim vas da uradite ono što ste obavezni i ono što imate pravo i po zakonu: da,
11 čim dođete u svoje opštine, odmah hitno formirate krizne štabove, da pokušate da
12 taj narod dovedete u red da može da se odbrani. Nađite za te štabove nekoliko
13 rezervnih oficira da uvedu sve koji imaju oružje u formacije, da formiraju
14 Teritorijalnu odbranu, i ako je tu JNA, obavezno da su pod njenom komandom. Ako
15 nisu, neka su pod komandom rezervnih oficira."

16 Sada bih, gospodine Brown, hteo da se osvrnemo na izveštaj o vojsci. Ja
17 ću Vas zamoliti da prokomentarišete nešto što se nalazi na strani 10 ovog
18 izveštaja o vojsci, a to je dokument u tabulatoru 6.

19 Dakle, gospodine Brown, ovo se odnosi na poslednji pasus.

20 P: U tom pasusu se kaže: "Funkcija kontrole i komandovanja u okviru
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 uspostavljanja Vojske Republike Srpske se razvijala u dve faze. Prva faza je
2 bila od 1. aprila do 15. juna 1992. godine; a druga od tog dana pa do danas.
3 Važan događaj u prvoj fazi je bilo samoorganizovanje opštinskih i drugih
4 regionalnih jedinica na osnovu Teritorijalne odbrane i njihovih jedinica, pod
5 političkim i patriotskim uticajem Srpske demokratske stranke. Ove jedinice su
6 pružale zaštitu srpskom narodu protiv muslimansko-hrvatskih snaga koje su
7 narastale i postajale sve brutalnije. Ove jedinice su obično obezbeđivale i
8 oslobađale svoje opštine u okviru svojih granica, i tu se zaustavljale."

9 Gospodine Brown, mogu li da Vas zamolim da prokomentarišete ta dva
10 pasusa, i naročito da se osvrnete na formiranje srpske Teritorijalne odbrane i
11 da se osvrnete na ulogu koju je ona imala u ostvarivanju ili pokušaju da se
12 ostvare strateški ciljevi koji su tek trebali da budu javno objavljeni.

13 O: Pa, čini mi se da su ovi dokumenti međusobno povezani - kao i neki
14 drugi dokumenti od sredine aprila - koji govore o formiranju srpske
15 Teritorijalne odbrane. Ja znam da je Teritorijalna odbrana učestvovala u
16 preuzimanju vlasti u nekoliko opština u Krajini, u aprilu, kao i u periodu pre
17 12. maja i formalnog osnivanja vojske 12. maja. Postoje i neka druga pominjanja
18 u izveštaju o analizi borbenih dejstava 1993. godine, gde se kaže da se ovo
19 odvijalo u dve faze. U prvoj fazi je Teritorijalna odbrana formirana pre vojske,
20 a onda je formirana vojska, i ove jedinice Teritorijalne odbrane su bile
21 uključene u vojnu strukturu. I ja mislim da se na strani 69 izveštaja o vojsci

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 spominje nešto što je slično prethodnom komentaru, gde se kaže da su u prvoj
2 fazi oni propustili da ostvare neke strateške ciljeve. Iako ja znam da su oni
3 zauzeli kontrolu u nekim opštinama, nekim u opštinama u Krajini, i da su oni
4 bili uključeni u te operacije i zajedničke operacije sa JNA.

5 P: Dakle, gospodine Brown, oni su bili u stanju da ostvare deo ovih
6 strateških ciljeva koji su bili objavljeni na 16. sednici Skupštine, ali rekli
7 ste da nisu mogli da ostvare baš sve. Je li to tačno?

8 O: Da, to je ono što oni sami kažu u ovom dokumentu iz 1993. godine. I
9 hteo bih da skrenem Vašu pažnju na nešto što je rekao gospodin Krajišnik na 16.
10 sednici Skupštine, kad je vojska već bila formirana. Oni su tada doneli odluku o
11 tome da se formalno formira vojska.

12 G. HARMON: [simultani prevod] Dok Vi tražite taj pasus, gospodine Brown,
13 hteo bih da skrenem pažnju Veća na stranu 69 izveštaja o vojsci koji je
14 spominjao gospodin Brown. I to je pasus koji se nalazi na strani 69, gde se
15 kaže, dakle, taj pasus počinje tim rečima: "Istovremeno, na teritoriji Republike
16 Srpske," itd. To je drugi pasus od tog pasusa naniže.

17 Ispod tog pasusa stoji i to da: "Jedinice Teritorijalne odbrane nisu
18 uspele da ostvare glavne strateške ciljeve." A onda u sledećem pasusu se kaže
19 da... u ovom izveštaju o vojsci se tačno navodi koje to strateške ciljeve nije
20 uspela da ostvari Teritorijalna odbrana zajedno sa svojim jedinicama.

21 P: Gospodine Brown, izvolite.

22 O: Na strani 51 prevoda zapisnika sednice od 12. maja, gospodin
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Krajišnik kaže: "Mi ratujemo, otpočeo je rat, i mogli bismo da rešimo ovo sa
2 Muslimanima i Hrvatima samo putem rata. Politika je apsolutno neophodna u smislu
3 da se to privede kraju. Ja ne znam da li sam ja sve obuhvatio, ali pre nego što
4 završimo, hteo bih da zahtevam da usvojimo i da se ne takmičimo oko toga ko je
5 ovde veći Srbin. Da se sada bira najveći Srbin, niko u ovoj prostoriji ne bi bio
6 veći Srbin od mene, ali moramo imati racionalne Srbe, i moramo imati njih za
7 vođe srpskog naroda. Molim vas, ukoliko mi steknemo teritorije oko kojih se
8 dogovorimo danas, plus koridor koji će nas spajati sa njima, onda će ova
9 generacija uraditi mnogo toga za srpski narod i to će biti dug koji će biti
10 nemoguće vratiti. Ono što se desi u stvarnosti, a to treba ostaviti vremenu
11 /kako je prevedeno/, je to da će biti lakše to ostvariti sada, kada jednom
12 formiramo srpsku vojsku."

13 /nedostaje simultani prevod/

14 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Oprostite, gospodine tužioče, što
15 Vas prekidam, ali Vi ste citirali iz izveštaja o vojsci sledeću rečenicu: "Oni
16 nisu ostvarili strateške ciljeve," i tako dalje. Možete li Vi nama objasniti
17 zašto ove snage Teritorijalne odbrane nisu bile u stanju da ostvare ove
18 strateške ciljeve? Zbog čega je to bilo tako? Da li su se oni možda tome opirali
19 ili su nailazili na otpor? Molim Vas da to objasnite, iz kog razloga
20 Teritorijalna odbrana i njene snage nisu uspeli da ostvare te ciljeve?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: [simultani prevod] Ja mislim da su oni ostvarili neke od ciljeva
2 i da su zauzeli neku teritoriju. Doktor Karadžić je, recimo, govorio o tome da
3 je Sarajevo pod opsadom, u nekim opštinama biva preuzeta vlast uz njihovu pomoć.
4 Ali možda u odnosu na koridor, možda u tom smislu nisu bili dovoljno jaki ili
5 dovoljno dobro opremljeni i možda im je trebala pomoć u smislu jačih snaga, u
6 smislu bolje opreme i možda im je trebala podrška koju su dobili od JNA onda kad
7 je ona pretvorena u Vojsku Republike Srpske. Ja ne znam - da se to nastavilo,
8 možda bi i ostvarili te ciljeve, možda bi im trebalo više vremena. Ali ja mislim
9 da su ovo, dakle, bili neki od razloga. Bilo bi im lakše da sve to ostvare da su
10 odmah imali svu podršku, svo teško naoružanje, artiljeriju, sistem veza, sve ono
11 što su dobili kada se JNA pretvorila u Vojsku Republike Srpske.

12 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala Vam.

13 G. HARMON: [simultani prevod]

14 P: Gospodine Brown, u ovom periodu pre nego što su strateški ciljevi
15 objavljeni na 16. sednici, ova dokumentacija koju ste pregledali, da li ona
16 ukazuje na to da su jedinice Teritorijalne odbrane bile u saradnji sa političkim
17 telima SDS-a i JNA, i da su zajedno radili na tome da se zapravo realizuju neki
18 delovi tih strateških ciljeva?

19 O: Da. Deo dokumentacije koju sam ja spominjao ukazuje upravo na to, da
20 je postojalo zajedničko delovanje JNA i Teritorijalne odbrane.

21 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Pre nego što pređemo na sledeće pitanje,
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 mislim da bi bilo dobro da čujemo na šta se tačno oslanja svedok.

2 G. HARMON: [simultani prevod] Pa, to je trebalo da bude moje sledeće
3 pitanje.

4 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Drago mi je to da čujem.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Koliko sam ja shvatio, gospodin Harmon
6 je tačno znao sled svedočenja ovog svedoka i da nas je upravo ka tome i vodio.

7 G. HARMON: [simultani prevod]

8 P: Prvo da pogledamo dokument pod tabulatorom 46. Ovo je dokument koji
9 je označen kao vojna tajna. To je dokument komande 5. korpusa, to je jedinica
10 JNA. Nosi datum 1. aprila i upućen je komandi 10. partizanske divizije. To je
11 jedno naređenje koje je potpisao general Talić, inače komandant. Molim Vas da
12 prvo pogledate... A zapravo, gospodine Brown, prvo nam recite sledeće: ovo je
13 naređenje koje se tiče elemenata pod komandom generala Talića, koji su prelazili
14 iz Hrvatske u Bosnu; je li to tačno?

15 O: Da, tačno je - 6. partizanska brigada je u to vreme prelazila iz
16 Hrvatske.

17 P: I nešto ispod sredine strane, general Talić naređuje: "Ostvariti
18 potpunu saradnju sa organima vlasti u opštini Sanski Most i sadejstvo sa
19 jedinicama Teritorijalne odbrane i milicije." Molim Vas da ukratko to
20 prokomentarišete.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ja mislim da je ovo jasno samo po sebi, ova naredba. Dakle, on
2 naređuje brigadi pod svojom komandom da ode u Sanski Most i da uspostavi potpunu
3 saradnju sa organima u Sanskom Mostu, i to se upravo i desilo.

4 P: U redu. A sada da pogledamo tabulator 47. Dakle, i dalje smo u toj
5 istoj oblasti, saradnja između jedinica Teritorijalne odbrane i JNA i SDS-a, i
6 to pre objavljivanja strateških ciljeva. Dakle, ovaj dokument u tabulatoru 47 je
7 dokument od Ministarstva narodne odbrane Srpske Republike Bosne i Hercegovine.
8 Nosi datum 16. april i upućen je vladama autonomnih regija Krajine i Srpske
9 Republike Bosne i Hercegovine, i svim srpskim opštinama. Potpisao ga je ministar
10 narodne odbrane Bogdan Subotić. Ovo je odluka koju je donelo Ministarstvo
11 odbrane da se proglasi mobilizacija, i to vidimo na strani 2, gde se proglašava
12 javna mobilizacija. Molim Vas da prokomentarišete poslednji pasus u tom
13 dokumentu, gde se kaže: "U pripremi osposobljavanja, kao i angažovanja jedinica
14 Teritorijalne odbrane, ostvariti saradnju sa jedinicama JNA, a gde je to moguće,
15 stavljati ih pod jedinstvenu komandu."

16 O: Pa, čini se da je i ovo jasno samo po sebi, šta su oni to radili u
17 Teritorijalnoj odbrani. Oni su proglasili i sproveli mobilizaciju Teritorijalne
18 odbrane i u tom delu oni izdaju instrukcije da se ostvari efikasna saradnja sa
19 jedinicama JNA, i gdje je to moguće, da se stave pod jedinstvenu komandu.

20 P: Gospodine Brown, sada Vas molim da se osvrnemo na dokument u
21 tabulatoru 48. Ovo je dokument Kriznog štaba Srpske opštine Sanski Most. I /?to
22 su/ zaključci koje je objavio taj Krizni štab, zaključci sa sednice Kriznog
23
24
25
26
27
28
29
30

1 štaba održane 28. aprila, dve nedelje pre objavljivanja strateških ciljeva.

2 Molim Vas da pogledate poslednju tačku, u kojoj stoji sledeće: "Da se
3 Krizni štab Srpske opštine Sanski Most sastane sa komandantom 6. krajiške
4 brigade, pukovnikom Basarom, i počne rešavati odnos između oružanih formacija
5 srpske Teritorijalne odbrane i jugoslovenske armije. /kako je prevedeno/" Molim
6 Vas da to prokomentarišete.

7 P: Pa, čini se da to ukazuje na to da je, kao prvo, formirana srpska
8 Teritorijalna odbrana u Sanskom Mostu, da je stigla 6. brigada u Sanski Most;
9 pukovnik Basara je bio komandant 6. brigade. A naređenje generala Talića da se
10 ostvari saradnja sa Teritorijalnom odbranom, kao i instrukcije Subotića o tome
11 da se ostvari saradnja sa JNA se ovde sprovode, u Sanskom Mostu, jer
12 Teritorijalna odbrana u Sanskom Mostu, kao i Krajiška brigada, su trebali da se
13 sastanu da bi rešavali odnos između oružanih formacija.

14 P: Tokom celog ovog izveštaja o vojsci, vidi se da se spominju takvi
15 termini kao što su "oslobađanje", "oslobađati teritoriju". Šta znači, gospodine
16 Brown, taj termin "oslobađati teritoriju" u kontekstu ovog izveštaja o vojsci?

17 O: Ja mislim da ovaj termin "oslobađanje" znači preuzimanje svih poluga
18 vlasti na jednoj teritoriji, da znači razmeštanje, gde god je to potrebno,
19 vojnih snaga da bi one potpomogle u tom procesu, da bi se zauzela /?preuzela/
20 kompletna kontrola nad jednom teritorijom. Što, zapravo, znači da u tom
21 konkretnom slučaju je bila to ta teritorija koju su Srbi želeli da stave pod
22 svoju kontrolu. Ja mislim da to znači taj termin, "oslobađanje".

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Na osnovu jednog od Vaših prethodnih
24
25
26
27
28
29
30

1 odgovora, da li znači da je ova 6. partizanska brigada kasnije promenila ime u
2 6. krajišku brigadu?

3 SVEDOK: [simultani prevod] Tako je.

4 G. HARMON: [simultani prevod]

5 P: Molim Vas sada da pogledamo dokument pod tabulatorom 49. I gospodine
6 Brown, opet kad je reč o saradnji, da pogledamo ovaj dokument. Ovo je dokument
7 od 11. maja, što je zapravo samo jedan dan pre javnog objavljivanja strateških
8 ciljeva. Ovo je dokument od komande 5. korpusa. Upućen je komandantu i komandi
9 6. brigade 10. partizanske divizije. To je dokument generala Talića.

10 I pri dnu tog dokumenta stoji: "Ovom prilikom svim borcima brigade i
11 Vama lično odajem priznanje i čestitam na uspešno izvršenom zadatku oslobođenja
12 grada Bosanska Krupa."

13 Gospodine Brown, da li biste mogli da prokomentarišete taj konkretan
14 pasus i da kažete sudijama, na osnovu onoga što ste Vi videli u celokupnoj
15 dokumentaciji, šta se to desilo u gradu Bosanska Krupa?

16 O: To je ta ista brigada koja je bila u Sanskom Mostu, i jedna jedinica,
17 jedna komponenta brigade je bila poslata u Krupu da bi pomogla u preuzimanju
18 vlasti tamo. General Talić im sada čestita; on čestita komandantu i celoj
19 brigadi na toj akciji oslobođenja Bosanske Krupe. I da se pozovem sada na ono
20 što je Miroslav Veštica rekao da se desilo u Bosanskoj Krupi - očigledno je da
21 se to desilo pre 12. maja, kad je održana 16. sednica Skupština. I to može isto
22 tako da vam pomogne u razumevanju termina "oslobađanje" ili "oslobađanje
23 teritorije".

24 P: Sada da pogledamo, molim Vas, tabulator 50. Tu se nalazi dokument
25 koji je uputilo Ministarstvo za unutrašnje poslove, Centar službi bezbednosti

26

27

28

29

30

1 Banja Luka, Stanica javne bezbednosti Bosanski Novi /kako je prevedeno/. Radi se
2 o izveštaju koji je pripremljen na osnovu odluke Ministarstva narodne odbrane
3 Srpske Republike Bosne i Hercegovine po odluci Vlade Autonomne Regije Krajine, u
4 saradnji sa opštinskim štabom Teritorijalne odbrane Bosanski Novi i
5 predstavnicima organa vlasti. Dakle, iz tih razloga je i pripremljen ovaj
6 izveštaj.

7 I u prvom delu, prvoj glavi, gde se govori o "prihvatnim centrima u
8 Bosanskom Novom", u prvom pasusu stoji sledeće - negde otprilike u sredini - "Pa
9 ipak, ove aktivnosti nisu ostvarile željeni cilj, a to je bilo dobrovoljno
10 predavanje oružja. Uporedo sa tim, u noći 10. maja /u engleskom transkriptu:
11 '1992'/, u selu Blagaj Rijeka je došlo do određenog incidenta" - to, navodno,
12 stoji u ovom izveštaju - "kada je izvršen napad na patrolu Vojne policije. Ovi
13 događaji su prouzrokovali čitavu seriju napada u tom kraju i selima gde je
14 postojalo većinsko muslimansko stanovništvo. Dakle, 24. maja 1992., celokupno
15 stanovništvo tih sela u tom kraju je bilo smešteno u središnji deo doline Japra
16 /kako je prevedeno/."

17 Dakle, u ovom izveštaju se takođe spominje saradnja između JNA i
18 jedinica Teritorijalne odbrane koje su učestvovala u ovom napadu, i to se sve
19 desilo pre objavljivanja strateških ciljeva. Gospodine Brown, na osnovu
20 dokumentacije koju ste Vi pregledali, možete li nam reći šta se desilo u dolini
21 Japre, u blizini Bosanskog Novog?

22 O: Na osnovu ovog dokumenta, mislim da je jasno da je većina
23 muslimanskog stanovništva, ako ne i svo muslimansko stanovništvo, napustilo to
24 područje ili je iseljeno.

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, mi smo prilično puno
2 već čuli o ovim događajima.

3 G. HARMON: [simultani prevod] Ja nisam nameravao da ulazim u detalje.

4 SVEDOK: [simultani prevod] Ja mislim da bi trebalo spomenuti da je
5 Miroslav Vještica, u svom izlaganju na 16. sednici Skupštine, rekao da je on
6 posetio Novi otprilike u to vreme i rekao je da je celo to područje bilo
7 blokirano, da je izdat ultimatum i da su bili izdati rokovi za predaju oružja.
8 Dakle, on je lično posetio taj kraj i o tome obavestio prisutne na 16. sednici
9 Skupštine.

10 Pored toga, bilo je i nekih drugih pominjanja u ovom policijskom
11 dokumentu. Recimo, spominje se instrukcija Bogdana Subotića, koju smo upravo
12 videli, od 16. aprila, pod brojem 1/92. Isto tako, postojala je i odluka od 4.
13 ili 5. maja iz Autonomne Regije Krajina, gde se spominjala ova instrukcija
14 Bogdana Subotića i rokovi koji su bili određeni za predaju ilegalnog oružja.
15 Dakle, ovde postoji jedna veza koja se provlači, koja ide od Ministarstva
16 unutrašnjih poslova, dakle, zatim je povezana sa instrukcijom Bogdana Subotića
17 iz Ministarstva odbrane, formiranja Teritorijalne odbrane, mobilizacijom koja se
18 vodila /?vršila/ u Autonomnoj Regiji Krajina, pa sve do nivoa opštine. I kada
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 sve to posmatramo u svetlu razloga, vidi se da su to bili razlozi zašto su oni
2 sprovodili te operacije. Tu, naravno, je bio napad na patrolu Vojne policije.
3 /kako je prevedeno/

4 P: Gospodine Brown, molim Vas sada da pogledamo dokument pod oznakom 52,
5 i to je u vezi sa ovom temom o jedinicama Teritorijalne odbrane, koju želimo da
6 završimo pre pauze. U tom tabulatoru je dokument 1. krajiškog korpusa od 27.
7 maja 1992. godine., to je 15 dana nakon što su objavljeni strateški ciljevi. Ovo
8 je predlog koji predlaže, delimično, da se jedinice Teritorijalne odbrane
9 inkorporiraju u VRS. Je li to tačno?

10 O: Tako je, i o tome se razgovaralo i na sednici Skupštine od 12. maja.
11 Govorilo se o tome da Teritorijalna odbrana treba da se integriše u VRS. General
12 Talić je rekao u svom korpusu, 27. maja, koje jedinice Teritorijalne odbrane bi
13 trebalo da se integrišu u njegov korpus, a to je ustvari ono što se i dogodilo.
14 One su kasnije bile poznate pod imenom "lake brigade", i najčešće se, vidite,
15 pominje taj pojam "lake brigade" ili "lake pešadijske brigade".

16 P: Molim Vas da sada pogledate četvrtu i petu stranicu, i to vrlo brzo
17 ćemo, nakratko, to pogledati. To je na dnu stranice 4. Dakle, to je broj 4 na
18 šestoj stranici B/H/S teksta /kako je prevedeno/.

19 O: Pa, prvi deo na prvoj stranici... odnosno, u četvrtom odeljku na
20 četvrtoj stranici engleskog teksta, sam kraj, tu su zapravo mesta gde je

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 general Talić verovao da može da formira lake brigade od postojećih jedinica
2 Teritorijalne odbrane. On zatim kaže da bi te jedinice trebalo da se grupišu, a
3 zatim pominje da će sadašnji komandanti opštinskih štabova Teritorijalne odbrane
4 postati komandanti lakih pešadijskih brigada. I onda govori o broju, odnosno o
5 ljudstvu tih lakih brigada.

6 U mnogim slučajevima - nisam baš sasvim siguran u slučaju Prijedora -
7 ali mislim da za mnoge druge krajeve formirane su lake pešadijske brigade koje
8 jesu postale onda deo Krajiškog korpusa i bile su pod komandom generala Talića.

9 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, da li je sada pravi trenutak
10 za pauzu?

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, i napravićemo pauzu do 16.15h.

12 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

13 ... Početak pauze u 15.49h

14 ... Sednica nastavljena u 16.23h

15 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

16 Izvolite sestiti.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pre nego što nastavimo, gospodine
18 Harmon, zbog rasporeda, Raspravno veće je mislilo da je mudro da napravimo neke
19 rezervne varijante, ukoliko bude potrebno. Naravno, Sudsko veće se nada da nam
20 neće biti potrebne te rezervne varijante. A ta varijanta bi bila da sutra
21 nastavimo sa radom pola sata, a ako to ne bi bilo dovoljno... naime, na engleskom
22 bi bolje bilo da sam rekao pola sata više. A ako to ne bi moglo, rečeno mi je da
23 ukoliko bude potrebno da jedan ili dva sata radimo u četvrtak - mada Sudsko veće
24 smatra da četvrtak treba da bude nedodirljiv, i petak - dakle, ako ne bi bilo
25 apsolutno nepremostivih prigovora od strane Odbrane, jedna od rezervnih

26

27

28

29

30

1 varijanti bi bila da radimo ujutro iduće nedelje u četvrtak. To bi bilo na dan
2 plenarne sednice, no, naime, Sudsko veće smatra da je vrlo važno da proverimo da
3 li je moguće da radimo 21. /u engleskom transkriptu: "22"/ jula.

4 G. HARMON: [simultani prevod] Pa, ja ću biti 21. jula /? 20. i 22. jula/
5 na drugom kontinentu.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja mislim da... Samo da proverim. Čini mi
7 se da sam govorio o dvadesetprvom. Pa dobro, onda, dobro je da znamo da 20. i
8 21. /?22./ Vi ćete biti na drugom kontinentu, tako da onda mi možemo da ovde
9 radimo 21., gospodine Harmon.

10 G. HARMON: /prevod engleskog transkripta: "Moje će kolege zasjedati s
11 Vama."/

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, ovo su samo neke rezervne
13 varijante i želeo sam da procesne stranke znaju koje su to varijante. A što se
14 tiče idućeg četvrtka, hteo bih da znam da li procesne stranke misle da će nam
15 uopšte biti potrebno idućeg četvrtka da radimo nekoliko sati ujutro.

16 Gospodine Harmon?

17 G. HARMON: [simultani prevod] Pa, ja sam razgovarao sa gospodinom
18 Stewartom o mogućnosti da radimo ovog četvrtka, a on mi je rekao da nema ništa
19 protiv toga u tom slučaju, ukoliko to bude neophodno.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Međutim, ne radi se o tome da li smo
2 mi voljni da to učinimo, već i Sekretarijat mora da organizuje i ekipu
3 prevodilaca, i tako dalje. No ne radi se o tome da li nama trebaju ti sati, već
4 to zavisi od Vas, gospodine Harmon, i od Odbrane, da li će vama biti potrebni ti
5 sati.

6 Možete li nam nešto reći o tome, gospodine Harmon?

7 G. HARMON: [simultani prevod] Pa, ako mogu da Vam odgovorim na to
8 pitanje nakon iduće sednice od sat i po.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da bi gospođa sekretar jako
10 volela da to zna odmah.

11 G. HARMON: [simultani prevod] Pa, mislim da će mi biti potreban celi
12 današnji dan; dakle, ostatak dana.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo Loukas, da li će Vama biti
14 potrebno više od jednog dana?

15 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, pri sadašnjem stanju kakvo
16 je, meni će biti potrebno više od jednog dana.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. To znači jedan celi dan i još pola
18 sata -?

19 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Naravno, to bi bio celi dan za moje
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 unakrsno ispitivanje, ali naravno onda vi ćete verovatno imati neka pitanja,
2 dakle Sudsko veće, a i gospodin Krajišnik će imati pitanja.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Ja bih rekao: gospodin Krajišnik će
4 imati dodatnih pitanja možda.

5 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Da.

6 U tom slučaju, ja bih bila vrlo rada da nastavimo u četvrtak, bilo da se
7 radi o ovom četvrtku, ove nedelje, ili pak idućeg četvrtka. To bi bilo sasvim u
8 redu, što se mene tiče.

9 Druga stvar koju sam htela da kažem je da je zatraženo... pitana sam,
10 naime, da li je u redu da radimo jedan sat ranije sutra.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne znam da li je moguće da se ukombinuje
12 i sat ranije i pola sata kasnije. Ne, izgleda da to nije moguće.

13 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Pa, čini se da je sasvim jasno da je
14 vreme koje imamo za ovog svedoka, ukoliko ne bude dovoljno vremena zaključno sa
15 četvrtkom na kraju dana, da postoji mogućnost da se još nešto logistički

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 drukčije organizuje...

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da je sve jasno sada, dopustimo
3 gospodinu Harmonu da počne, da vidimo da li će završiti do 19.00h danas.

4 Izvolite, gospodine Harmon.

5 [Pretnosno veće i sekretar se savetuju]

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, imate reč.

7 G. HARMON: [simultani prevod] Sada ćemo početi razgovor o paravojnim
8 snagama.

9 P: Gospodine Brown, u periodu pre nego što su objavljeni strateški
10 ciljevi, da li su srpske paravojne jedinice korišćene delimično za oslobađanje
11 teritorija koje su hteli da zauzmu bosanski Srbi?

12 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, umesto da postavlja pitanja
13 na ovakav način, sugestivan, mislim da bi trebalo da se postavi otvoreno
14 pitanje, odnosno pitanje koje traži samostalan odgovor svedoka.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, mada mi se ponekad
16 čini da gospođa Loukas prerano stavlja prigovor na sugestivna pitanja, to nije
17 slučaj ovoga puta. Dakle, molim Vas da postavite svedoku pitanja o eventualnoj
18 umešanosti paravojnih jedinica, odnosno snaga u vojnim operacijama.

19 G. HARMON: [simultani prevod] Mislite uopšte? Pre ili posle strateških
20 ciljeva?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, u vojnim operacijama oružanih snaga
2 bosanskih Srba.

3 SVEDOK: [simultani prevod] Pa, ja znam da postoje dokumenti koji govore
4 o tome da su paravojne jedinice učestvovala u nekim operacijama koje su vodili
5 bosanski Srbi, Teritorijalna odbrana i snage JNA.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Koje vrste operacija?

7 SVEDOK: [simultani prevod] Znam da je Arkan bio u Zvorniku i Bijeljini.
8 Znam za integraciju srpskih odbrambenih snaga u srpsku Teritorijalnu odbranu,
9 ili dokument koji govori o integraciji Srpskih odbrambenih snaga, SOS, u
10 Teritorijalnu odbranu Sanski Most.

11 Zatim, znam za aktivnosti Veljka Milankovića, vođe jedne paravojne
12 jedinice iz Prnjavora, koji je imao grupu koja je operisala u Hrvatskoj 1991.
13 godine, a zatim je bio uključen u 1. krajiški korpus VRS-a 1992., i ta je
14 jedinica učestvovala u operacijama.

15 Znam da su neke paravojne grupe operisale u Prijedoru - Cigina grupa,
16 Zoljina grupa.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Raspravno veće je čulo dosta
18 svedočenja o preuzimanju kontrole u srpskim opštinama. Da li su oni bili umešani
19 u tu vrstu operacija također? Ili su bili primeri koje ste Vi dali u svom
20 pobrojavanju tipa operacija?

21 SVEDOK: [simultani prevod] Pa, ja znam da u Prijedoru su te grupe,
22 Cigina grupa, bile deo 43. motorizovane brigade, koja je učestvovala u napadima
23 u Prijedoru u maju 1992. godine. Pominje se i SOS Sanski Most. Mislim da je to
24 dokument iz kraja aprila 1992.

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, čuli smo nešto i o tome, o SOS-u u
2 Sanskom Mostu.

3 Možete nastaviti, gospodine Harmon.

4 G. HARMON: [simultani prevod]

5 P: Pređimo sada na tabulator 53. Gospodine Brown, to je zaključak
6 Kriznog štaba Sanskog Mosta sa sastanka koji je održan 21. i 22. aprila 1992.
7 godine. Nosi datum 22. april 1992. godine, a tačka 6 glasi ovako: "Krizni štab
8 Srpske opštine Sanski Most donosi zaključak da se Srpske odbrambene snage stave
9 na raspolaganje komandantu srpske Teritorijalne odbrane i angažuju se kao
10 specijalna jedinica srpske Teritorijalne odbrane."

11 Srpske odbrambene snage - šta možete Sudu reći o njima? U najkraćim
12 crtama, gospodine Brown.

13 O: Ja znam da su Srpske odbrambene snage, odnosno SOS, bile umešane u
14 događaje u Banja Luci, u blokiranju Banja Luke u aprilu, početkom aprila 1992.
15 godine. Čini se da su one integrisane, odnosno uključene u Teritorijalnu
16 odbranu, prema ovom dokumentu.

17 P: Gospodine Brown, onda pogledajmo dokument pod oznakom 54. Tu se radi
18 o dokumentu koji je potekao iz Glavnog štaba Vojske Srpske Republike Bosne i
19 Hercegovine, i to je dokument koji je distribuiran - kao što se to može videti
20 na šestoj stranici - između ostalog, 1. krajiškom, 2. krajiškom korpusu,
21 Istočno-bosanskom, Sarajevsko-romanijskom i Hercegovačkom korpusu, kao i
22 predsedniku Predsedništva SR BiH, predsedniku Vlade SR BiH, i komandantu Glavnog
23 štaba Vojske SR BiH. U izveštaju koji je pripremljen 28. jula 1992. godine - to
24
25
26
27
28
29
30

1 je ovaj dokument o kome je reč - govori se o paravojnim formacijama koje operišu
2 na području Srpske Republike BiH. Recite nam, molim Vas, gospodine Brown, šta je
3 karakteristično za ovaj izveštaj, za ovaj dokument?

4 O: Ovo je relativno dugačak dokument. Kaže se da je to informacija o
5 paravojnim formacijama na području Srpske Republike Bosne i Hercegovine. Tu se
6 razume da su oni jedna komponenta, odnosno faktor u ratu, i pominju se neke
7 neprijatne karakteristike ovih jedinice, a to su pljačka, zatim niski moral,
8 masovna ubistva; mislim da čak koriste i frazu "genocidni elementi srpskog
9 naroda". Prema tome, to je prikazano na vrlo kritičan način.

10 Zatim, kasnije u dokumentu, mislim negde na trećoj strani, da se pominju
11 neke od tih grupa koje oni kategorišu kao paravojne grupe, i pominje ih na
12 raznim mestima u SR BiH i pominje gde oni operišu, šta su možda učinili i gde se
13 sada nalaze. Neke od tih grupa koje su ovde pomenute čini se da su već bile
14 integrisane u VRS.

15 P: Gospodine Brown, da Vas tu prekinem. Pobrajanje grupa o kojima Vi
16 govorite mislim da počinje na trećoj stranici i da se prenosi i na sledeću
17 stranicu, pa sve do pete stranice. Da li možete da nam kažete grupe koje su
18 operisale u zoni odgovornosti 1. krajiškog korpusa?

19 O: Na trećoj stranici, u trećem pasusu odozdo...

20 GĐA PREVODILAC: Prevodilac pominje da se radi o engleskoj verziji
21 teksta.

22 SVEDOK: [simultani prevod] ...pominje se grupa Srpske radikalne stranke u
23 Banja Luci.

24 Zatim, u sledećem paragrafu pominje se grupa u Šipovu.

25 A zatim na narednoj stranici, na četvrtoj stranici, kaže se "grupa koju
26
27
28
29
30

1 predvodi Zoran Barišić". Ta brigada - 19. brigada - je bila deo Talićevog
2 korpusa i čini se da je do ovog trenutka već bila uključena u korpus.

3 Mrkonjić Grad se nalazi unutar korpusa generala Talića; to je sledeći
4 pasus.

5 A zatim se u narednom paragrafu pominje oživljavanje paravojnih
6 formacija u Ključu. To se takođe nalazi u zoni generala Talića.

7 Zatim, u sledećem pasusu govori se o grupi /?od 13 ljudi/ koju vodi
8 Željko Škrbić, to je na području 1. krajiške brigade 30. divizije; to je takođe
9 bilo u korpusu generala Talića.

10 Zatim, samozvane grupe u Prijedoru - Cigina grupa, zatim Zoljina grupa.
11 Oni su takođe bili u okviru korpusa generala Talića, i ustvari su bili deo 43.
12 brigade, koja je bila njegova jedinica.

13 Zatim sledeće, Milijan Jatović /u engleskom transkriptu: "Mile
14 Janjatović "/ u Bosanskoj Gradišci; to je takođe bilo u korpusu generala Talića.

15 /prevod engleskog transkripta: "Odred Veljka Milankovića iz Prnjavora,
16 to je bilo u korpusu generala Talića."/ A tu se ustvari kaže da je Milanković
17 bio ranije pod komandom 1. krajiškog korpusa.

18 Pominju se takođe Srpske odbrambene snage u Banja Luci. To je takođe
19 bilo u korpusu generala Talića.

20 Zatim, na petoj stranici pominje se Teslić. To je takođe u korpusu
21 generala Talića, a područje Teslića je spadalo pod njegovu komandu.

22 Mislim da su to glavna mesta.

23 P: Molim Vas da pogledate... Zaboravite to što sam počeo.

24

25

26

27

28

29

30

1 Gospodine Brown, koja je bila uloga ovih paravojnih jedinica, koje se
2 pominju u ovom dokumentu, u postizanju strateških ciljeva koje je Skupština
3 bosanskih Srba identifikovala? Kakvu su one ulogu igrale u tom pogledu?

4 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni sudija, ja imam prigovor da se na
5 ovaj način postavlja pitanje, jer ono podrazumeva i jednu pretpostavku.
6 Podrazumeva nešto, jedan stav.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, mislim da bi ovo
8 pitanje trebalo biti da li su one igrali ulogu u tom smislu, i ukoliko jesu,
9 kakva je bila njihova uloga. Možete li nam to reći, svedoče?

10 SVEDOK: [simultani prevod] Časni Sude, ja Vam ne mogu reći za svaku od
11 tih pojedinačnih paravojnih grupa čime su se bavile, jer nisam verovatno čitao
12 materijale o svima njima. No mogu reći da su neke od njih bile integrisane, da
13 su uključene u 1. krajiški korpus, a iz ovog dokumenta se već vidi da su neke od
14 njih već operisale u okviru 1. krajiškog korpusa. A ja znam da su jedinice u
15 Prijedoru formalno bile deo brigade generala Talića koja je aktivno učestvovala
16 u napadima na Kozarac, Hambarine i druga područja Prijedora. Znam da je Veljko
17 Milanković, koji se pominje u ovom izveštaju, da je on učestvovao... on je iz
18 Prnjavora i on je, ustvari, bio aktivan u 5. korpusu, ali je takođe direktno
19 učestvovao u borbenim operacijama u "koridoru", a u junu 1992. godine, on je bio
20 u jedinici koja je učestvovala u tim širim operacijama.

21 Prema tome, za neke od tih jedinica ja bih ustvrdio da su one bile
22 inkorporirane u VRS i da su učestvovala u borbenim operacijama 1. krajiškog
23 korpusa, ali ne mogu za sve njih to reći sa sigurnošću jer nemam sve detalje.

24

25

26

27

28

29

30

1 Ali za neke od njih to znam pouzdano.

2 Što se samog dokumenta tiče, on zapravo upravo se i bavi tim pitanjem
3 inkorporiranja tih jedinica u VRS i njihovog podvođenja pod kontrolu vojske. Jer
4 ovaj dokument je vrlo kritičan na prvih nekoliko stranica o tome šta su sve
5 učinile te paravojne jedinice i šta i dalje čine. Čak su ih nazvali "genocidnim
6 elementom srpskog naroda". No, kada dođete do kraja šeste stranice, uputstvo je..
7 odnosno, tu se kaže da one stvaraju teškoće jer smanjuju poverenje u vladu i
8 obeshrabruju druge pripadnike vojske u borbi. I kaže se da svi naoružani Srbi
9 treba da se stave pod jedinstvenu komandu vojske, a u protivnom da ih treba
10 raspustiti i razoružati.

11 Međutim, ono što oni ne kažu, to je da se ovde radi o grupi ljudi koji
12 su genocidni elementi i prema tim ljudima treba preuzeti kaznene mere, treba ih
13 goniti krivično. To bi trebalo da bude, jer to je tip ljudi koji svakako je
14 posljednja kategorija kakvi se žele u vojsci; jer to su ljudi koji pljačkaju,
15 koji se ne bore, koji su ratni profiteri i koji su očigledno već počinili
16 zločine. Prema tome, implikacija iz ovog dokumenta je da će ti ljudi biti
17 tolerisani sve do onog momenta kada budu stavljeni u pravni okvir vojske, i zbog
18 toga mislim da je ovaj dokument prilično značajan.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mogu li da Vam postavim pitanje u vezi s
20 tim, koje se direktno nadovezuje na Vaš odgovor? Naime, ako oni kažu da
21 prisustvo i aktivnost negativno deluju na srpski narod, i to na dva načina, da
22 li je onda logično pretpostaviti da onog trenutka kada oni budu podređeni
23 vojsci, da će oni očekivati da će ovi nastaviti da vrše iste takve aktivnosti?

24

25

26

27

28

29

30

1 Mislim, to ne bi bilo od pomoći nikome.

2 SVEDOK: [simultani prevod] Možda to mogu prikazati primjerom Veljka
3 Milankovića. Naime, on je istaknut 1991. kao čovjek koji je imao kriminalni
4 dosije. Ta grupa je bila pridružena 5. korpusu i nastavila je stvarati probleme.
5 I mislim da ovaj dokument ističe da je on još uvijek uključen u taj proces, da
6 još i dalje su uključeni u pljačke, i tako dalje, ali je formalno već pod
7 komandom 1. krajiškog korpusa. Dakle, to je čovjek za kojeg se znalo šta je
8 prije radio - bio je u Hrvatskoj, stvarao probleme - i on je sada pripadnik VRS-
9 a, gdje i dalje stvara probleme, pa ipak ostaje u VRS-u, dobiva naređenja da
10 odlazi u Knin krajem 1993. godine, gdje je ranjen, i zatim umire.

11 Dakle, sa vojnog stajališta, i ja na to gledam kao bivši vojni oficir,
12 moram na to gledati kao na nešto gdje imate ljude u vojsci za koje je posve
13 jasno vidljivo kakvi su i da su to ljudi koji nipošto ne bi trebali biti
14 pripadnici vojske, a pritom čini mi se da ih se tolerira samo da budu formalno
15 unutar vojne strukture. Ali i dalje rade po svom nahođenju.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ali istovremeno, ako ih podvedete pod
17 normalne vojne strukture, to ni u kom pogledu ne pomaže situaciji, jer time što
18 su dio strukture oni samo mogu umanjiti povjerenje u vlast i samim svojim
19 prisustvom u vojsci oni više umanjuju povjerenje u vlast negoli bi to činili da
20 nisu u službenoj vojsci. Dakle, ako i dalje postupaju kao što su postupali
21 prije, ne bi li oni svojim ponašanjem ustvari razuvjerali druge, redovne
22 pripadnike Vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine i potaknuli ih, ustvari,
23 da ne budu dijelom te vojske i da se ne bore za nju? Ja nastojim shvatiti,

24

25

26

27

28

29

30

1 dakle, kako oni mogu bilo šta promijeniti u situaciji time što su pripadnici
2 vojske, ako se i dalje ponašaju kako su se ponašali?

3 SVEDOK: [simultani prevod] Pa, samo mogu zamisliti da nekako se smatralo
4 da ako su već tu, ako su dio formalne strukture, da će se možda onda nekako
5 nastojati ih i kontrolirati.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali to je ustvari više onda želja da
7 se stane na kraj nedoličnom ponašanju paravojnih jedinica. Da li sam dobro
8 shvatio?

9 SVEDOK: [simultani prevod] Pa, to bi mogao biti jedan od razloga, naime,
10 da se nastojalo podvesti ih pod strukturu i onda pokušati kontrolirati ih.
11 Međutim, ako se već prije znalo što su ti ljudi sposobni činiti, onda je jedina
12 stvar koja je trebala uslijediti bila ta da se te ljude trebalo razoružati i
13 krivično goniti. I mogu samo pretpostaviti da to nisu željeli učiniti jer bi to
14 bilo protiv njihovih generalnih interesa.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam na tom odgovoru.

16 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Da li znate išta o porijeklu ovih
17 pripadnika paravojnih jedinica? Da li se zna kako su nastali? Odakle su došli?

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SVEDOK: [simultani prevod] Nažalost, ne mogu Vam reći pojedinosti jer
2 nisam proučavao svaku pojedinu grupu paravojnika. Ja znam da su mnogi od njih
3 bili prisutni još u ratu u Hrvatskoj, i Milanković je bio jedan primjer toga.
4 Međutim, ne mogu Vam objasniti svaku pojedinu grupu jer ih nisam detaljno
5 proučavao.

6 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Može li se reći možda da je došlo do
7 njihovog spontanog stvaranja na terenu, da su to jednostavno inicijative koje su
8 preuzeli neki ljudi koji su odlučniji, vođe, ili tako dalje? Ili su nastali kao
9 posljedica potreba koje je izrazila vlast na tom i tom teritoriju? Dakle, kako
10 biste Vi objasnili činjenicu da su se pojavili na terenu?

11 SVEDOK: [simultani prevod] Pa, jedno od objašnjenja bi bilo ustvari da
12 Vam skrenem pažnju na jedan od ovih dokumenata koji smo gledali, a to je podjela
13 oružja koju su vršile JNA i SDS. Možda bismo kasnije trebali taj dokument
14 pogledati jer je veoma jasno da je do naoružavanja došlo. A tu se vide veze sa
15 političkim strankama, iako oni na samom početku kažu da nisu povezani sa SDS-om,
16 već se spominju neki pojedinci, grupe. I to je možda bio jedan od načina -
17 dakle, kad se spominju političke stranke - to je možda bio jedan od načina kako
18 ih se naoružavalo.

19 G. HARMON: [simultani prevod]

20 P: Mogu li skrenuti pažnju na sljedeće, gospodine Brown - rekli ste i
21 "SDS". Ako pogledate stranicu 3, općina Šipovo. Vidite li to? To je drugi pasus
22 sa dna stranice 3.

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 O: Da. Mislim da se i na stranici 4 spominje, u okviru jedne druge
2 općine, Mrkonjić Grad.

3 P: Na vrhu stranice 4 kaže se: "Članovi SDS-a na području Mrkonjić
4 Grada." Možete li komentirati ta spominjanja?

5 O: Pa, čini se da upućuju na to da je postojao taj odnos sa SDS-om i da
6 su, svakako barem kad je riječ o Šipovu, formirani pod rukovodstvom ili uz
7 podršku rukovodstva SDS-a. A SDS je nastojao osnovati i jednu grupu u Mrkonjić
8 Gradu. Dakle, čini se da ovaj dokument upućuje na to da su određene veze
9 postojale.

10 P: Gospodine Brown, govorili ste o razoružavanju tih grupa. Općenito
11 govoreći, ako znate, kolikog su opsega bile te grupe? Da li se govori o tisućama
12 ili o stotinama ljudi?

13 O: U ovom izvještaju se spominje da je tendencija da grupe imaju nekih
14 30 do 40 ljudi. I mislim da se ovdje govori o tome da je bilo nekih 60 djelatnih
15 takvih grupa u BiH. Dakle, sve skupa, negdje manje od 1.000 ljudi, odnosno ispod
16 2.000. Dakle, u usporedbi sa VRS-om, prilično malobrojni.

17 P: Mi smo danas poslijepodne započeli s radom tako što smo gledali
18 brojčano stanje vojske. Kada je riječ o paravojnim skupinama, da li je vojska,

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 po Vašem mišljenju, imala sposobnost suzbiti aktivnosti svih tih paravojskih
2 grupa?

3 O: Apsolutno. Ako je vojska bila u stanju provoditi takve masovne
4 operacije kakve je bila u stanju u Bosni i Hercegovini - kao što je, na primjer,
5 bio "Koridor", Sarajevo, i tako dalje - samo brojčano stanje vojske u usporedbi
6 sa paravojsnim jedinicama upućuje na to da su oni to bili u stanju činiti, da.

7 P: Gospodine Brown, u prvom paragrafu ovog dokumenta označuje se cijeli
8 niz paravojskih skupina: arkanovci, šešeljevci, Draganovi - dakle, komandosi
9 Kapetana Dragana - i tako dalje. Vi ste ranije tokom Vašeg iskaza spomenuli
10 Bijeljину. Da li znate kada je došlo do onih događaja u Bijeljini?

11 O: Da. Mislim da su se ti događaji zbili posljednjih dana marta, odnosno
12 prvih dana aprila 1992.

13 P: Zna li koje su paravojske skupine bile uključene u događaje u
14 Bijeljini?

15 O: Da. Arkanovci.

16 P: Dakle, krajem marta u Bijeljini se znalo za aktivnosti paravojskih
17 skupina. Datum koji nosi ovaj dokument je 28. juli, gotovo četiri mjeseca
18 kasnije. Imam dva pitanja za Vas. Prvo, do 28. jula 1992. na području
19 odgovornosti 1. krajiškog korpusa, što se desilo? Možete li nam dati sažetak u
20 kontekstu strateških ciljeva i sprovedbe strateških ciljeva u 1. krajiškom
21 korpusu, dakle, sa datumom 28. juli 1992.? Možete li nam dati opći pregled?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Veći dio teritorija pod odgovornošću 1. krajiškog korpusa je već bio
2 pod kontrolom korpusa. Proveli su napade u nizu općina: Prijedor, Sanski Most,
3 Ključ, Kotor Varoš. I dakle, kontrolirali su veći dio svoje zone odgovornosti.
4 Proveli su operacije širokih razmjera u "Koridoru", zajedno sa jednim drugim
5 korpusom i drugim elementima, i do tad su već bili zauzeli /?preuzeli/ kontrolu
6 nad "Koridorom". Imali su... jedan mali dio na rijeci Uni je takođe bio pod
7 njihovom kontrolom.

8 P: A kada je riječ o nesrpskom stanovništvu, što se desilo sa nesrpskim
9 stanovništvom na tom području, dakle, 1. krajiškog korpusa do 28. jula 1992.?

10 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, ovo je pitanje na koje
11 svjedok ne može odgovoriti. Njegov izvještaj se temelji na čitanju i asimilaciji
12 različitih dokumenata. Ono što se desilo na području odgovornosti 1. KK - a to
13 je pitanje gospodina Harmona - je jedno od pitanja koje će biti na presuđivanju
14 Sudskom vijeću /kako je prevedeno/. Jer svakako netko tko nije bio tamo ne može
15 komentirati o tome samo na temelju proučavanja dokumenata.

16 G. HARMON: [simultani prevod] Ja se s time ne slažem. Izvještaj koji je
17 napravio gospodin Brown bavi se upravo tim pitanjem. I dokumenti kojima se
18 koristio, na kojima zasniva svoj izvještaj i svoje zaključke, bave se upravo
19 pitanjem preseljavanja stanovništva. Postoji dio izvještaja gospodina Browna
20 koji se bavi preseljenjem stanovništva, ulogom VRS-a, JNA, policije u tome.
21 Mislim da je gospodin Brown posve u mogućnosti odgovoriti na pitanje.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo Loukas, svjedok, kad ga se pita
2 o određenim događajima, počne svoj odgovor tako da kaže "na osnovu dokumenata
3 koje sam proučio". Dakle, čujmo njegov odgovor da vidimo da li on ima osobnih
4 saznanja ili temelji svoja saznanja na čitanju dokumenata.

5 GĐA PREVODILAC: Gospođa Loukas nije uključila mikrofon.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Saslušajmo njegov odgovor.

7 SVEDOK: [simultani prevod] Na osnovu dokumentacije koju sam proučio,
8 spominje se protjerivanje, odstranjivanje, preseljavanje, iseljavanje ljudi, o
9 tome da vlasti trebaju više na tome raditi. Postoje dokumenti u kojima se kaže
10 da su se brojni ljudi iselili. Spominje se preseljavanje ljudi u zatočeničke
11 objekte, iz jednih zatočeničkih objekata u druge, spominje se da su se ljudi
12 odstranjivali sa nekih teritorija.

13 G. HARMON: [simultani prevod] Ja sam zaključio ovaj dio ispitivanja o
14 paravojnim grupama, ako časni Sud ima nekih pitanja s tim u vezi.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, ja imam barem jedno pitanje. Jer
16 naime, dokument o kojem smo govorili sada me zbunjuje. Vrh stranice 4. Naime, ja
17 sam uvijek mislio da je Arkan ustvari Željko Ražnatović, a izgleda da se ovdje
18 pojavljuje neki drugi Arkan - to je za mene posve novo. Može li mi svjedok
19 pomoći u ovome? Jer gospodin Zoran Barišić, da li se njemu pridaje to ime
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 "Arkan"? I pored toga, imam poteškoće u razumijevanju cijelog tog paragrafa.

2 SVEDOK: [simultani prevod] Ja mogu samo zamisliti da se on koristio tim
3 imenom, ali da nema veze s onim drugim Arkanom. Ono je drugi Arkan. Možda se
4 samo koristio istim imenom ili mu je to ime dato.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, to Vi mislite da bi moglo biti?

6 SVEDOK: [simultani prevod] Da, ali ja to mogu samo pretpostaviti.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Jasno je.

8 "Ali," kaže, "komandi /?komandantu/ 19. brigade stižu stalne prijetnje
9 od prethodne i ove grupe." Ja nisam vidio o kojoj se to prethodnoj i sadašnjoj
10 grupi... Ovdje piše, na engleskom, "*treats*".

11 SVEDOK: [simultani prevod] Ja mislim da je to "*threats*", dakle
12 "prijetnje". Nejasno je. Nije, nije posve jasno što se ovime misli, da li je on
13 bio možda pripadnik neke prethodne grupe, prije nego što je postao pripadnik 19.
14 brigade.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ali, dakle, radi se o pukom nagađanju?

16 SVEDOK: [simultani prevod] Tako je. Da.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mi nemamo više pitanja.

18 G. HARMON: [simultani prevod] Provjerit ćemo prijevod sa prevodilačkom
19 službom.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Ja ne tražim da zatražite novi
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 prijevod. Ako se radi o grešci, možemo je samo ispraviti.

2 G. HARMON: [simultani prevod]

3 P: Ja, ustvari, imam još jedno konačno pitanje. Da li znate nešto o
4 sljedećem: da su neke od ovih paravojnih skupina koje su postale dio VRS-a i
5 dalje nastavile činiti zločine?

6 O: Da. Znam za grupe u Prijedoru koje su nastavile baviti se takvim
7 djelima. I znam da je Milanković stvarao prilične poteškoće VRS-u. Mislim da se
8 čak spominje da se bavio pljačkom, a tada je već bio dio VRS-a.

9 P: Imate li kakvih informacija o tome šta se desilo s tim ljudima koji
10 su postali dio VRS-a, a i dalje činili krivična djela?

11 O: Ja znam da je Milanković ostao dio VRS-a sve dok nije poslan od
12 strane Talića u Knin. Mislim da je to bilo u februaru 1993. Tamo je ranjen i
13 kasnije je preminuo u vojnoj bolnici u Beogradu.

14 Cigo, njegova je jedinica, mislim, ostala u Prijedoru, podijeljena
15 između 43. brigade i još jedne druge brigade koja je bila u Prijedoru. I mislim
16 da mu se ništa nije desilo tokom rata.

17 Zoran Karlica, koji je bio još jedan iz 43. brigade, on je poginuo tokom
18 operacija u Prijedoru. Znam svakako za Cigu i Milankovića da su ostali dio VRS-
19 a.

20 P: U redu. Promijenit ćemo temu, gospodine Brown. Želio bih se vratiti
21 na 16. sjednicu Skupštine bosanskih Srba. I pitao bih Vas sljedeće, gospodine
22 Brown: da li znate kako su ti strateški ciljevi dijeljeni - i kad kažem

23 "dijeljeni", mislim kako vojnim jedinicama u 1. krajiškom korpusu, tako i

24

25

26

27

28

29

30

1 civilnim strukturama - ako znate to na temelju informacija koje ste proučili?

2 O: Pa, sasvim je jasno da se na samoj sjednici Skupštine to desilo, jer
3 je gospodin Karadžić najavio ciljeve, razgovarao s delegacijama o procesu kako
4 će se širiti informacije o tim ciljevima, Ratko Mladić je bio tamo, general
5 Talić je bio tamo - dakle, cijela sjednica je već bila proces dijeljenja i
6 širenja informacija o strateškim ciljevima. To je jedno. A zatim, pretpostavljam
7 da su sjednice Skupštine bile sredstvo kojim bi se dalje niz niže strukture to
8 širilo.

9 Ja znam da postoji dokumentacija gdje se spominje najava tih ciljeva, i
10 to neposredno nakon ovog objavljivanja ciljeva, gdje se u jednom dokumentu,
11 recimo, spominju ciljevi i zatim samim direktivama je jasno da se tu ustvari
12 šire informacije o tim ciljevima. Dakle, tu mi se čini da se na taj način
13 informiralo o ciljevima, barem kada je riječ o vojsci, odozgo prema dolje.

14 P: Pogledajte tabulator 55; dakle, oznaku 55. To je izvadak iz zapisnika
15 audio snimke, magnetofonske snimke sa 27. sjednice Narodne skupštine Republike
16 Srpske, održane 3. aprila 1993. Nisam siguran da li je već ovo dokazni predmet.
17 To je dokument koji je ranije dao gospodin Krajišnik.

18 Skrenut ću Vam pažnju na sedmu stranicu ovog dokumenta, ovaj dio ispod
19 riječi "predsjedavajući" - to je gospodin Krajišnik. Ja ću, ustvari, citirati
20 jedan dio da čujem Vašu reakciju. Čitam iz petog retka, od ovog
21 "predsjedavajući".

22 "Zašto toliko ljudi prisustvuje sjednicama Skupštine? Zašto neki sjede
23
24
25
26
27
28
29
30

1 iza? Predsjednici izvršnih odbora općina, predsjednici lokalnih ogranaka SDS-a,
2 i tako dalje. To je zbog toga što to ima poseban značaj u ratu. Jer to je
3 najbolji način da obavještavamo ljude o tome o čemu se radi. Vidjeli smo da
4 ljudi napuštaju sjednice Skupštine sa jasnom vizijom i predodžbom o tome što
5 trebaju činiti."

6 I zatim ide dalje, kaže se: "Vjerujte mi, kada naši stavovi postanu
7 kristalno čisti /?jasni/, mnogo je lakše raditi na terenu."

8 Možete li to prokomentirati? Govorili ste o širenju informacija, a ja
9 sam mislio konkretno na strateške ciljeve. Možete li prokomentirati ovaj dio?

10 O: Čini se da se ovdje ističe važnost sjednica Skupštine u širenju
11 poruke za koju su željeli da stigne na teren, i da su na taj način ljudi mogli
12 otići sa sjednica a da su pritom jasno znali što im je činiti. Dakle, ne radi se
13 samo o širenju poruke, već i o tome što su ljudi trebali učiniti s tom porukom.

14 P: Gospodine Brown, želio bih da prođemo cijeli niz dokumenata koji
15 pokazuju kako su se širile informacije o strateškim ciljevima. Ako bismo mogli
16 početi s dokumentom iza oznake 56. Radi se o dokumentu koji je iz komande 1.
17 partizanske brigade. To je, dakle, 14. maj, znači dva dana nakon što su
18 strateški ciljevi objavljeni. Radi se o sastanku sa predsjednicima općina u zoni
19 odgovornosti divizije. U dijelu 4 na stranici 1 - dakle, točka 4 - kaže se:
20 "Razmatranje i prijedlozi"; dakle, to je dnevni red. "Razmatranje i prijedlozi
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 za dalju suradnju s jedinicama JNA na planu obezbjeđenja teritorije i tretmana
2 boraca (starješina jedinica) na prostoru srpske Krajine." Tu se zatim
3 identificiraju ljudi koji su prisustvovali sastanku.

4 I možete li nam, gospodine Brown, u kratkim crtama prepoznati pripadnike
5 vojnog kadra koji su prisutni ovdje i u kojoj funkciji?

6 O: Pukovnik Galić je bio komandant 30. divizije, koja je, dakle, bila
7 podređena formaciji generalu Taliću i dio 1. krajiškog korpusa.

8 Zatim, pukovnik Basara, spomenuli smo ga prije. On je bio komandant,
9 ovdje kaže, "Partizanske brigade" - to je kasnije bila Krajiška brigada. On nije
10 bio podređen 30. diviziji već brigada koja je funkcionirala pod generalom
11 Talićem i pokrivala Sanski Most.

12 Zatim, pukovnik Stevan Koković /?Popović/, mislim da je on bio štapski
13 oficir pod Galićem. I zatim ovdje kaže "komandant štaba TO, major Boško Lukić iz
14 Ključa". Zatim, različiti predsjednici općina, a te općine su bile u zoni
15 odgovornosti 30. divizije.

16 Ovaj pečat pri vrhu pripada 1. partizanskoj brigadi, a ona je bila
17 podređena jedinica 30. diviziji. Dakle, pretpostavljam da je ovaj zapisnik
18 podijeljen sa nivoa 30. divizije dole do Partizanske divizije.

19 P: Mogu li Vam skrenuti pažnju na stranicu 3 ovog dokumenta? Drugi i
20 treći paragraf. Možete li nam reći nešto o tome?

21 O: U zapisniku se vidi da pukovnik Galić obavještava prisutne o tome što
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 se događa u različitim zonama. Ustvari, misli se u različitim općinama u
2 njegovoj zoni. U Ključu se spominje djelomično preuzimanje vlasti; stanje, kaže,
3 je relativno mirno na području općine. "U momentu preuzimanja vlasti, jedinice
4 9. korpusa i 5. korpusa (bataljon 6. partizanske brigade i 3/1)" - dakle, misli
5 se 3. bataljon 1. partizanske brigade - "su vršile obezbjeđenje u Ključu."

6 P: Mogu li Vam skrenuti pažnju na stranicu 3, gdje se govori konkretno o
7 strateškim ciljevima. Što se tu događa?

8 O: Nakon što je pukovnik Galić dao pregled situacije u općini,
9 predsjednik općine Mrkonjić Grad, Milan Malidža iznio je zaključke sa sastanka
10 održanog u Banja Luci, a morate znati da je ovo dva dana nakon 12. maja. I on
11 govori o pitanjima koja su razmatrana 12. maja. I mislim da on govori o
12 konferenciji na kojoj je, navodno, bio. Govori o formiranju vojske i kaže:
13 "Ocijenjeno je da ta vojska može osvojiti jako mnogo teritorija." I zatim kaže
14 da su iznijeti i strateški ciljevi doneseni na sastanku u Banja Luci, i onda ih
15 on iznosi, listu tih ciljeva. Nisu ovdje baš riječ po riječ kopija onoga što je
16 rekao gospodin Karadžić, ali se radi o istim ciljevima: razdvajanje, stvaranje
17 koridora dolinom rijeke Drine, tu je Una, Neretva, Sarajevo mora biti
18 podijeljeno ili, kao što on kaže ovdje, "sravnjeno sa zemljom", i da se ispita
19 mogućnost izlaza na more.

20 Dakle, on, kako se čini, prenosi te ciljeve niže, dakle, ovom forumu; to
21 su općinsko rukovodstvo, vojno rukovodstvo, i rekao sam, čini se da je i ovaj

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 dokument zatim dalje dijeljen niz liniju zapovijedanja vojske.

2 P: Gospodine Brown, na kraju dokumenta pukovnik Galić iznosi jedan
3 prijedlog. Možete li Vi komentirati taj prijedlog koji je on iznio i koji je na
4 kraju na ovom sastanku i usvojen?

5 O: Dakle, pod 1 stoji: "Sprovesti zaključke sa sastanka u Banja Luci,
6 ali da se oni prethodno dostave komandama jedinica i opština."

7 Zatim on govori o tome da "sve snage Srpske Republike Bosne i
8 Hercegovine treba da rade na istim ciljevima", te da se spreči ratno
9 profiterstvo. I to se spominje.

10 Onda on odaje priznanje svim borcima "na dosadašnjim borbenim
11 rezultatima". Dakle, posle toga se ovi predloženi zaključci jednoglasno
12 usvajaju.

13 On takođe navodi da "svakih 15 dana treba održavati ovakve sastanke" i
14 da "nosioci budu predsednici skupština opština".

15 Dakle, po meni, ovaj dokument je interesantan zato što je donet vrlo
16 brzo posle skupštine i odražava, odnosno objašnjava koji su to ciljevi. Pokazuje
17 da je postojala saradnja između vojnog i civilnog rukovodstva. Naglašava da
18 treba da se sprovedu odluke sa sastanka u Banja Luci, da treba svi da imaju iste
19 ciljeve. Ovi zaključci su jednoglasno usvojeni i odlučeno je da se održavaju i
20 ubuduće ovakvi sastanci.

21 P: Gospodine Brown, što se sada tiče diseminacije ovih strateških
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ciljeva, sada Vas molim da pogledamo dokument pod tabulatorom 57. Pošto imamo
2 puno dokaznih predmeta, onda ćemo precizirati da se ovde radi o dokumentu od 21.
3 maja 1992.

4 [Tužilaštvo se savetuje]

5 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, da li je to dokument koji vi
6 imate u vašem tabulatoru 57? Dokument od 21. maja od 1. krajiškog korpusa?

7 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] To je dokument pod tabulatorom 58.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] dokument pod tabulatorom 57 je dokument
9 komande 1. krajiškog korpusa, ali od 2. avgusta. I tu se radi o borbenom
10 izveštaju.

11 G. HARMON: [simultani prevod] Pa, to je trebalo da bude pod tabulatorom
12 57. Možda je došlo do neke zabune. Dokument koji vi imate pod vašim tabulatorom
13 57, je li to dokument od 1. krajiškog korpusa od 21. maja?

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne, nije.

15 G. HARMON: [simultani prevod] Onda u tom slučaju, molim vas da pogledamo
16 tabulator 9. Možda je pogrešno stavljeno pod tabulator 9.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To je dokument od 21. maja.

18 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, ovo bi trebao da bude dokument
19 od 1. krajiškog korpusa od 21. maja. To je naredba o opštoj mobilizaciji.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li to imate sada pred sobom, gospodine Brown?

2 O: Da.

3 P: U redu. Sada opet govorimo o rasprostiranju informacije i ovih
4 ciljeva. Možete li nam reći u čemu se sastoji značaj ovog dokumenta, koji je
5 datiran devet dana posle objavljivanja strateških ciljeva?

6 O: Ja sam ukratko govorio o ovom dokumentu juče. Ovde, u tački 6,
7 general Talić kaže da je ovo naredba o opštoj mobilizaciji koja se donosi na
8 osnovu odluke Predsedništva prethodnog dana. Tu ima puno pitanja. I on kaže,
9 ovde u tački 6: "Po meri pristizanja vojnih obveznika objašnjavati im ciljeve
10 naše borbe i ukazivati na njihove obaveze i prava."

11 P: A kome je sve dostavljen ovaj dokument? Dostavljen je širokom krugu
12 primalaca, zar ne?

13 O: Da, tako je. Tu se radi o raznim jedinicama i podjedinicama u okviru
14 korpusa.

15 P: U redu. Sada da pogledamo tabulator 58. Znam da sudijama nije lako da
16 se snalaze sa svim ovim dokumentima.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali učimo brzo.

18 G. HARMON: [simultani prevod] Dakle, tabulator 58, časni Sude.

19 P: Gospodine Brown, ovo je dokument od komande 1. krajiškog korpusa od
20 21. maja 1992. godine. I ako pogledate na samom kraju dokumenta kome je sve
21 poslat ovaj dokument, videćete da je poslat svim jedinicama korpusa, i isto
22 tako, da ga je potpisao /?pripremio/ pomoćnik komandanta za moralno vaspitanje,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 pukovnik Vukelić. Sada Vas molim da pogledate vrh stranice 2, gde se kaže:
2 "Konstitutivni srpski narod, koji živi na otprilike 65% teritorije i predstavlja
3 preko 35% stanovništva Bosne i Hercegovine, mora se izboriti za potpuno
4 razgraničenje sa muslimanskim i hrvatskim narodom i formirati svoju državu."

5 Mogu li da Vas zamolim da nam date svoj komentar, gospodine Brown?

6 O: Pa, čini se da je ovo u skladu sa onim pitanjem razdvajanja u okviru
7 strateškog cilja broj 1. Ovo je izveštaj koji je napisao oficir za moralno
8 vaspitanje koji je dostavljen korpusu, i gde se navodi njihovo viđenje tog
9 sukoba koji je bio u toku.

10 Na samom kraju dokumenta se kaže: "Sa sadržajem ove informacije upoznati
11 sve pripadnike vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine." I rukom na samom
12 kraju je dodato: "Poslati svim jedinicama korpusa."

13 Ja mislim da ovo pitanje razgraničenja je u skladu sa strateškim ciljem
14 broj 1.

15 P: Gospodine Brown, ovi strateški ciljevi - da se sada osvrnemo na to
16 kako su oni naglašavani posle 16. sednice Skupštine bosanskih Srba. Pre svega,
17 da pogledamo dokument pod tabulatorom 59. Ovo je jedan opširan dokument.

18 Na strani 1 se vidi naslov ovog dokumenta. Ovo je dnevnik - radna
19 beleška, zapravo - pukovnika Novice Simića. Da li ste upoznati sa tim imenom?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Jesam.

2 P: Ko je on bio?

3 O: On je prvobitno bio oficir JNA koji je služio u 1. krajiškom korpusu.
4 U ovo vreme, kad je sastavljen ovaj dokument, on je bio komandant Istočno-
5 bosanskog korpusa koji se nalazio u Bijeljini.

6 P: A sada Vas molim da pogledate stranu 37 ovog dnevnika, ili ove
7 beležnice. Ovde ćemo se sad osvrnuti na strane 37 do 39. Ali na ovoj prvoj
8 strani se govori o "sastanku sa Predsjedništvom Republike Srpske", i datum je 2.
9 septembar.

10 A ako pogledamo na stranu 38, videćemo da se tu spominje predsednik
11 Skupštine, gospodin Krajišnik. I pri dnu te strane, pod "Strateški ciljevima" se
12 spominje i "razgraničenje od Muslimana" - tako je to zabeležio pukovnik Simić. A
13 onda se, pod tačkom 2, spominju "koridori"; pod tačkom 3, "podela Sarajeva"; pod
14 tačkom 4, "Srbi u dolini Drine", "Granica na reci Neretvi"; i pod 6 je "izlaz na
15 more".

16 Gospodine Brown, da li biste nam Vi rekli Vaše mišljenje o ovom dnevniku
17 ili belešci pukovnika Simića?

18 O: Pa, čini se da, na ovom sastanku u septembru, ovi strateški ciljevi
19 su i dalje isticani, naglašavani na visokom nivou; ovde se radi o komandantu
20 korpusa. To su isti strateški ciljevi koji su formulisani i objavljeni u maju.

21 P: Gospodine Brown, molim Vas da uzmete sledeći registrator, registrator
22 3.

23 [Pretnosno veće i sudski savetnik većaju]

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možete nastaviti, gospodine Harmon.
2 G. HARMON: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.
3 P: Dakle, sada ćemo se osvrnuti na dokument u tabulatoru 60. Gospodine
4 Brown, ovo je odlomak sa 20. sednice Skupštine bosanskih Srba, koja je održana
5 14. i 15. septembra 1992. godine u Bijeljini. Hteo bih da sada svi pogledamo
6 stranu 3 ovog odlomka. Zapravo, relevantan odlomak koji je na trećoj strani
7 engleskog teksta, jedanaesti red odozgo, gde se spominje gospodin Krajišnik. Ove
8 reči je izgovorio doktor Karadžić, što možete da vidite pri vrhu strane 1.
9 Doktor Karadžić kaže sledeće...
10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ima li nekih problema?
11 OPTUŽENI: Ima problema, ja nikako ne mogu da pratim zbog toga što se
12 stalno govori engleski tekst, a nikako gospodin tužilac ne pominje gdje je to na
13 srpskom jeziku.
14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, i nama je teško to da
15 pronađemo. Ali da pokušamo da pronađemo i relevantne delove teksta na B/H/S-u.
16 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, nažalost, ovo je na ćirilici,
17 a ja ćirilicu ne mogu da čitam. Ovo je na trećoj strani engleskog prevoda.
18 Spominje se ime gospodina Krajišnika; dakle, možda bi gospodin Krajišnik onda
19 mogao to lakše da pronađe. Pročitaću ovo, časni Sude, i onda će gospodin
20 Krajišnik možda uspeti da nađe ovaj odlomak u tekstu.
21 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, ja sam zamolila našeg
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 referenta da pomogne gospodinu Krajišniku.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, to sam video.

3 G. HARMON: [simultani prevod] Dakle, časni Sude.

4 P: Ovaj odlomak je deo onoga što je rekao gospodin Karadžić, a tu se
5 spominje gospodin Krajišnik: "Juče smo gospodin Krajišnik, Koljević i ja bili u
6 Višegradu, a zatim u Rudom. A i vojno rukovodstvo..."

7 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Oprostite što prekidam. Možda bi bilo
8 dobro da dobijemo ERN broj na B/H/S-u.

9 G. HARMON: [simultani prevod] Ja ne mogu to da nađem na B/H/S verziji.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali brojevi nisu pisani ćirilicom.

11 G. HARMON: [simultani prevod] ERN broj je 04226207. To je broj na prvoj
12 strani, i ide sve do broja 212.

13 Dakle, počecu ispočetka.

14 P: "Juče smo gospodin Krajišnik, Koljević i ja bili u Višegradu, a zatim
15 u Rudom. A i vojno rukovodstvo Čajničke brigade je bilo u Rudom. Tamo smo se
16 dogovarali o tome, pošto je popuštanjem pritiska na Goražde pojačan pritisak na
17 te opštine, mi ćemo morati ponovo pojačati pritisak na Goražde da se smanji
18 pritisak na ove opštine. Sutra će ovde biti savetovanje komandanata, i mislimo
19 da ćemo sa njima doneti neke značajne odluke. Drina je, naime, od veoma velike

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 strateške važnosti, zapravo od najveće strateške važnosti. Ako se na Drini
2 prekine zelena transverzala, muslimanska Bosna gubi na značaju."

3 Nekoliko redova ispod toga, pri dnu pasusa, doktor Karadžić nastavlja i
4 kaže: "Mi želimo da obezbedimo Drinu i sve naše opštine, kao i sve naše kuće uz
5 Drinu. Na taj način ćemo se povezati sa Istočno-bosanskim korpusom."

6 Dakle, gospodine Brown, ako sada pogledamo dokument u tabulatoru 61...
7 Dakle, pogledajmo tabulator 61, gospodine Brown. Ovo je dokument komande 1.
8 krajiškog korpusa od 14. septembra. To je dokument od pukovnika Vukelića i radi
9 se o izveštaju, informaciji o vojnom savetovanju. I vidite, na osnovu prvog i
10 drugog pasusa, da se radilo o informaciji o konsultacijama kojima su
11 prisustvovali, između ostalih, general Mladić, general Talić, general-major
12 Ninković, pukovnik Bogdan Subotić, koji je bio ministar odbrane.

13 U drugom pasusu se kaže: "Savetovanju su, pored komandanata jedinica i
14 ustanova 1. krajiškog korpusa, prisustvovali i predsednici 26 opština i organi
15 MUP-a u našoj zoni odgovornosti."

16 U ovom dokumentu se kaže, dva pasusa ispod toga: "U svom izlaganju,
17 general-potpukovnik Ratko Mladić opštu političku i vojnu situaciju ocenio je
18 vrlo složenom i zahtevao maksimalno jedinstvo svih oružanih sastava, političkih
19 struktura i organa MUP-a, posebno na izvršavanju operativno-strategijskih
20 zadataka, funkcionisanju vlasti i sprečavanju pojave ratnog profiterstva, koje
21 opterećuje svest ljudi."

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Gospodine Brown, u vojnoj dokumentaciji koju ste Vi pregledali, jeste li
2 Vi videli naglašavanje, insistiranje na strateškim ciljevima koji su... koji su
3 bili objavljeni na 16. sednici Skupštine?

4 O: Da, jesam. To sam video u nekoliko aspekata. Mi smo već neke od njih
5 pokrili. A hteo bih sad da skrenem Vašu pažnju na prvi dokument koji ste
6 spomenuli, kada se govorilo o dolini Drine i o tome kako je to predstavljalo
7 jedan od strateških ciljeva. To je se događalo nekih šest nedelja pre direktive
8 o strateškim ciljevima /?cilja četiri operativne direktive/, koja je naložila
9 Drinskom korpusu one zadatke o kojima smo juče govorili. U ovom dokumentu se
10 kaže da su ovi ljudi posetili određena područja, razgovarali sa vojnim
11 komandantima i da je trebalo da bude još novih sastanaka.

12 U drugom dokumentu je jasno da se opštinskim rukovodiocima obraćaju
13 visoki vojni komandanti i da naglašavaju strateške zadatke koji su već bili
14 definisani. I da uporedo sa tim direktivama i nekim drugim dokumentima se čini
15 da se ovi strateški ciljevi dopunski naglašavaju i da se naglašava koliko su
16 važni.

17 P: Gospodine Brown, sada da pređemo sa ove teme naglašavanja važnosti
18 strateških ciljeva na temu samog sprovođenja ciljeva. I sada da se osvrnemo na
19 jedan od dokumenata koji se može naći u Vašem izveštaju. U Vašem izveštaju, u
20 pasusima 2.2 i 2.3, na stranama 60 i 61, Vi opisujete borbene aktivnosti i
21 klasifikujete ih u dve kategorije. To su dve različite kategorije koje se
22 donekle i preklapaju. Jedna kategorija su serije, čitav niz aktivnosti koje su
23 usmerene na to da se zauzme teritorija i stavi pod kontrolu, i to ona teritorija
24 na koju Srbi polažu pravo. A onda, u tački 2.3 Vašeg izveštaja, Vi kažete da

25

26

27

28

29

30

1 druga vrsta ovih vojnih aktivnosti ili operacija je podrazumevala vojne
2 operacije velikog obima kojima je rukovodio Glavni štab, i onda navodite dve
3 takve operacije: operacija "Koridor" i operacija "Vrbas", koje su bile
4 sprovedene u Jajcu.

5 Ja ne bih da se zadržavamo na operaciji "Koridor", ali možete li da nam
6 opišete ukratko njenu svrhu i cilj?

7 G. HARMON: /nedostaje simultani prevod/

8 SVEDOK: [simultani prevod] Operacija "Koridor" je bila operacija, kako
9 samo ime govori, da se otvori koridor o kome je govorio Radovan Karadžić u
10 strateškom cilju broj 2. Ja znam da je ovo spomenuto u dokumentu kao nešto što
11 je trebalo da se desi 3. juna. Znam isto tako da je 9. juna izdata direktiva
12 koju je dobio 1. krajiški korpus i da su oni radili na sprovođenju te direktive.
13 Tog istog dana, 9. ili 10. juna, general Talić je poslao instrukcije za celi
14 korpus o borbenim operacijama koje su imale za cilj dve stvari: jedna, da se
15 obezbedi teritorija, a druga, da se pripreme operacije u širem području
16 koridora. On je to uradio između 10. juna i otprilike 20. juna, ili 24. juna.
17 Kada je operacija "Koridor" formalno otpočela, 24. juna, elementi 1. krajiškog

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 korpusa, Istočno-bosanskog korpusa, /?MUP/ Milan /?Martić/ iz Knina i Veljko
2 Milanković, i drugi, su svi učestvovali u operaciji "Koridor" od 24. juna. Oni
3 su uspeli da ostvare njihov cilj da se održi ili da se uspostavi ta veza, taj
4 koridor, do 4. jula; dakle, u okviru nekih deset dana. Onda su nekoliko dana
5 potrošili na to da se taj koridor proširi. Ali, dakle, formalno je ta operacija
6 otpočela 24. juna i oni su uspeli da taj koridor stvore do 4. jula. Taj koridor
7 nikad nije bio prekinut tokom rata.

8 G. HARMON: [simultani prevod]

9 P: Dakle, od trenutka kad su objavljeni ovi strateški ciljevi, do
10 trenutka kad je ostvaren strateški cilj broj 2, prošlo je nekih sedam nedelja?

11 O: Tako je.

12 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, sada bih... Neću da ulazim
13 detaljno u sve ove dokumente, samo ću ih ukratko opisati, tabulator 62 i 62.1.
14 Tu se nalaze dokumenti koje su izdale razne ustanove koje čestitaju raznim
15 elementima u okviru 1. krajiškog korpusa, čestitaju im na uspešno obavljenoj
16 operaciji "Koridor". U tabulatoru 63, na poslednjoj strani, strani 6 dokumenta,
17 videćete nešto što imamo inače i na CD-u - i mi ćemo vam dostaviti taj CD. A tu
18 se vidi da general Talić, koji je komandant 1. krajiškog korpusa, je dao ovu
19 izjavu - očigledno, 30. juna 1992. godine - gde kaže, između ostalog: "Znate da
20 smo ostvarili naš cilj povezivanja sa Istočno-bosanskim korpusom i dalje sa
21 majkom Srbijom." I onda kaže, pred kraj: "Mi moramo biti jedinstveni u
22 ostvarivanju našeg zajedničkog cilja. Kada kažem 'jedinstveni', onda mislim

23

24

25

26

27

28

29

30

1 na sve Srbe širom bivše Jugoslavije."

2 Nećemo se puno zadržavati na ovim dokumentima - ovo su dokumenti koji
3 govore o kontekstu - već ćemo preći na sledeću temu.

4 P: A to, gospodine Brown, u Vašem izveštaju...

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Brown /u engleskom
6 transkriptu: "Harmon"/, ako ćemo sada preći na drugu temu, možda bi bilo zgodno
7 da sad napravimo pauzu i da nastavimo u 18.00h.

8 G. HARMON: [simultani prevod] U redu.

9 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

10 ... Početak pauze u 17.41h

11 ... Sednica nastavljena u 18.02h

12 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, kada svedok bude
14 uveden u sudnicu...

15 Molim da se uvede svedok u sudnicu.

16 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Pre nego što svedok uđe, ako samo mogu
17 nešto da pokrenem. Tokom poslednje sednice, gospodin Krajišnik je rekao da ima
18 problema da pronalazi dokumenta o kojima je reč, pa me je zamolio da zamolim
19 gospodina Harmona da, ako može, makar nam dâ ERN broj.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, u redu.

21 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] To bi daleko olakšalo stvari.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu, gospođo Loukas. Ja, nažalost, ne
2 znam ćirilicu baš najbolje, ali obično pronađem relevantnu stranicu. No, gledam
3 koliko nam još ćirilice predstoji. Nema baš mnogo.

4 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Hvala, časni sudija. Moram reći da moja
5 ćirilica baš nije sjajna.

6 [Pretresno veće i sudski savetnik većaju]

7 [Svedok je ušao u sudnicu]

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Brown, izvolite sestii.

9 A Vi možete početi, gospodine Harmon.

10 G. HARMON: [simultani prevod]

11 P: Gospodine Brown, sada ćemo se vrlo nakratko pozabaviti onim što se
12 nalazi u paragrafu 2.2 Vašeg izveštaja. To je jedan opšti opis prirode i tipa
13 operacija 1. krajiškog korpusa, u osnovi da se zauzme i kontroliše teritorija, i
14 obezbedi teritorija koju su zauzeli Srbi.

15 Ako možemo samo nakratko time da se pozabavimo, pogledajmo sada oznaku
16 64. Pod brojem 64, molim Vas da pogledate četvrtu stranicu tog dokumenta. Tu se
17 radi o komandi... iz komande 1. krajiškog korpusa, i to je datum 9. jun. A tu piše
18 670, i ne znam šta znače ovi inicijali.

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: To je pontonski bataljon, čini mi se, korpusa.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Krajišnik, molim Vas, dajte
3 nam taj ERN broj. Gospodine Krajišnik, posljednji brojevi tog ERN-a su 872, je
4 li tako?

5 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, u vezi s tim, ja sam svedoku
6 dao sve kompletne registratora. I obično ja se pozivam na tabulatore, a ne na
7 ERN.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Međutim, pošto govorite o četvrtoj
9 stranici engleskog prevoda, znači, poslednje tri cifre su 872.

10 G. HARMON: [simultani prevod] U redu, dobro.

11 P: Svedoče, pogledajmo ovaj dokument nakratko. Hoću da Vam skrenem
12 pažnju na tezu koju Vi zastupate u svom izveštaju, da su operacije bile
13 predviđene da bi se zauzela i obezbedila teritorija i nad njom izvršila
14 kontrola. Konkretno skrećem pažnju na osmu stranicu /u engleskom transkriptu:
15 "01105461 ERN"/, pododeljak C. Tu se pominje 30. PD koji treba da preuzme mjere
16 kako bi preuzeo potpunu kontrolu nad teritorijom. A zatim, ako pogledate poddeo
17 5.11, to je naređenje 122. inženjerskoj jedinici da se zauzmu /?poduzmu/ mere
18 kako bi se ostvarila kontrola nad celom teritorijom.

19 Da li ovo znači, kao što ste Vi to pomenuli u svom izveštaju, da su to
20 bile "mere koje su imale za cilj da se ostvari puna kontrola nad teritorijom",
21 gospodine Brown?

22 O: Da. Ovo je dokument koji sam već ranije pominjao, u vezi sa dve
23 komponente. Jedna je da niže /?podređene/ jedinice ostvare kontrolu nad
24 teritorijom, a druga da se vrše operacije u "koridoru".

25

26

27

28

29

30

1 P: Da se sada pozabavimo ukupnim nastojanjem da ste postignu strateški
2 ciljevi nakon što su oni objavljeni na 16. sednici. Hteo bih da Vam ukažem na
3 niz dokumenata, počev sa dokumentom pod brojem 66. Gospodine Brown, ovo je
4 dokument u kojem se radi o zaključcima Kriznog štaba Sanski Most od 30. maja
5 1992. godine. U pododjeljku A, tu se pominje 12 ljudi, članova Kriznog štaba, a
6 svaki od njih ima jasno određene zadatke. Možete li reći koji su bili članovi
7 VRS-a... Odnosno, zaboravite to.

8 Pod brojem 7, tu piše Neđo Aničić, a pod brojem 10 se nalazi Branko
9 Basara, koji je komandant 6. krajiške brigade /?korpusa/. Da li nam možete nešto
10 reći o ovom dokumentu?

11 O: Pa, čini se da se tu radi o jednom od primera gde Krizni štab podvodi
12 pod svoju kontrolu vojsku, policiju, TO, civilno rukovodstvo, a to je u vezi sa
13 Sanskim Mostom. Pukovnik Basara - o kome smo govorili već ranije. A Neđo Aničić
14 je komandant Teritorijalne odbrane u opštini.

15 P: Znači, ovi ljudi postaju članovi Kriznog štaba /kako je prevedeno/?

16 O: Da, tako se čini iz ovog dokumenta.

17 P: Ako pogledate sada... Jedan od zaključaka u pododjeljku 2 je takođe - i
18 sada citiram, to je na dnu prve strane, skoro na dnu - kaže se: "Takođe stupiti
19 u kontakt sa rukovodstvom Autonomne Regije Krajine u vezi sa sprovođenjem ideje
20 o preseljenju stanovništva." Kako Vi to tumačite, gospodine Brown?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 O: Pa, čini se da je postojala veza između Kriznog štaba i regionalnih
2 vlasti, i da je u pitanju preseljenje, što bi značilo da je kao rezultat akcija
3 koje su usledile pre ovog datuma. Takođe se govori o "dugoročnim rešenjima koji
4 se moraju pronaći za problem izbeglica iz područja Mahale", što je bio
5 muslimanski kraj. Prema tome, jasno je da se radi o preseljenju Srba, rekao bih,
6 iz područja Sanskog Mosta.

7 P: Pogledajte sada dokument 67, koji nosi datum 19. jun 1992. godine. To
8 su zaključci Kriznog štaba Sanskog Mosta. Tu se pominju, zar ne, gospodin
9 Aničić, koji je bio komandant TO-a, i gospodin Basara, koji je bio komandant
10 VRS-a, oni se tu pominju kao da postaju stalni članovi Kriznog štaba?

11 O: Da.

12 P: A takođe, pominju se stalni članovi Kriznog štaba... iznad toga stoji
13 da oni se "sastaju svakoga dana i donose odluke koje svi drugi moraju
14 sprovoditi".

15 O: Pa, to opet ukazuje na ovo pitanje saradnje između vojnog i
16 političkog rukovodstva u ovoj opštini.

17 P: Da li možete, uopšteno govoreći, da kažete nešto o saradnji između
18 vojske, SDS-a i političkih vlasti, ono što ste Vi mogli videti u području ARK-a?

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Pa, iz dokumenata koje sam video, koje sam imao prilike da vidim,
2 postojao je znatan stepen saradnje u tom području. General Talić je bio član
3 Kriznog štaba Autonomne Regije Krajina, a tu su ulazili i policija i SDS i
4 politički rukovodioci. Video sam neke dokumente iz jednog broja opština, gde su
5 vojni komandanti, u ovom slučaju, recimo, je bio stalni član, a u nekim drugim
6 su bili članovi po službenoj dužnosti /kako je prevedeno/. Mislim da je to bilo
7 u Kotor Varoši, u Sanskom Mostu, u Prijedoru, a mislim i u Ključu. I čini mi se
8 da je krizni štab bio vrlo bitan element u operacijama u Krajini, gde su se
9 zajedno sastajali politička, vojna i policijska tela, kako bi mogli da
10 izvršavaju svoje zadatke i kako bi preuzeli kontrolu nad teritorijom za koju su
11 oni smatrali da je njihova.

12 P: Sada bih hteo da pogledate još neke dokumente. Molim Vas, pogledajte
13 pod brojem 68. Ovo je izvod iz zapisnika sednice Kriznog štaba koja je održana
14 7. jula 1992. godine. Molim Vas, pogledajte pod trećom tačkom, na kraju tog
15 popisa ljudi. Možete li reći nešto o ovom dokumentu?

16 O: Da, to je još jedan primer gde se vidi kako će "u Ratno predsedništvo
17 ući i pukovnik Pejović /?Peulić/". Dakle, pukovnik Pehlić /sic/...

18 GĐA PREVODILAC: Prevodilac nema taj tekst pred sobom.

19 SVEDOK: [simultani prevod] ...je bio komandant 122. brigade, koja je bila
20 jedna od brigada o kojima smo upravo govorili i koja je bila pomenuta u onom
21 dokumentu od 10. ili 9. juna. On je takođe bio u Operativnoj grupi za Vlašić
22 koja je bila nešto veća grupa pod Talićem, u koju je ulazio jedan određeni broj
23 brigada. Prema tome, član brigade koji je pokrivao Kotor Varoš, Skender Vakuf, i

24

25

26

27

28

29

30

1 to područje. Čini se da ima i drugih dokumenata, mislim, iz Kotor Varoši koji
2 ukazuju na to da on zapravo podnosi izveštaje i da prisustvuje jednom određenom
3 broju sastanaka kriznog štaba.

4 P: Pogledajte sada, molim Vas, oznaku 69. Gospodine Brown, to je
5 dokument iz opštine Čelinac, Ratno predsedništvo, od 23. jula 1992. godine, a
6 radi se o odluci o statusu nesrpskog stanovništva na području opštine Čelinac.
7 Možete li mi reći svoje mišljenje o ovom dokumentu?

8 O: Pa, ovaj dokument saopštava odluku koja znatno ograničava slobode
9 nesrpskog stanovništva na području opštine Čelinac. I pod članom 5, na primer,
10 govori se da njima nije dozvoljeno da se zadržavaju na ulici, da se kupaju, da
11 koriste telefone...

12 P: Gospodine Brown, nemojte nam opisivati detalje, nego recite samo u
13 kakvom odnosu ovo stoji sa koordinacijom i saradnjom sa vojskom.

14 O: Pa, ako pogledate kome je sve poslat taj dokument, on je poslat
15 Čelincu... odnosno, lakoj pešadijskoj brigadi, pa prema tome pretpostavljam da je
16 postojala potreba da se ta odluka njima prosledi iz nekog razloga.

17 P: Da pređemo sada na još jedan dokument koji ima veze sa vojnim
18 pitanjima /kako je prevedeno/. Govorim o oznaci 70. To je izveštaj Skupštine

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 opštine Ključ, i to Kriznog štaba Ratnog predsedništva. To je izveštaj koji nosi
2 datum juli 1992. godine, odnosno od perioda od 15. maja do jula 1992. godine. U
3 tom izveštaju, na trećoj stranici, kaže se da: "Tokom čitavog oružanog sukoba,
4 predstavnici, komandanti Vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine, su redovno
5 prisustvovali sednicama Kriznog štaba i Ratnog predsedništva." A dalje se kaže
6 da: "Ti predstavnici su bili ti koji su komandovali, odnosno vodili borbene
7 operacije da bi odbranili teritorije i građane opštine Ključ protiv /?od/
8 ekstremista, i to u saradnji i koordinaciji sa Kriznim štabom Ključa. Sva
9 pitanja koja se odnose na vojsku su razrešena u Kriznom štabu Skupštine
10 opštine." I tu se opisuje, kaže se kako je "ostvarena veoma uspešna saradnja
11 između Kriznog štaba i vojnih organa u razbijanju oružanog otpora koji su
12 pružili muslimanski ekstremisti. Krizni štab opštine je posebno istakao i odao
13 priznanje 30. diviziji 1. korpusa na veoma uspešno obavljenom poslu u slamanju
14 oružanog otpora."

15 Hoćete li da kažete nešto o ovom dokumentu?

16 O: Pa, čini se da je to manje-više eho, odnosno da preslikava one
17 dokumente iz drugih opština, gde se videlo da je postojala saradnja između
18 vojske, civilnih vlasti i policije, i to u okviru kriznog štaba, i da je to bio,
19 zapravo, forum na kome su oni zajedno radili. Tu se pominje 30. divizija. Znam
20 da je 1. partizanska brigada, kako se zvala pre nego što je postala ovo drugo,
21 da je ona bila jedna od jedinica koja je učestvovala u operacijama u Ključu
22 početkom juna 1992. godine, pa pretpostavljam da oni prenose svoje čestitke toj
23 jedinici.

24

25

26

27

28

29

30

1 To je ista jedinica, uzgred budi rečeno, koja je takođe bila i na onom
2 pečatu, odnosno pobrojana je kao jedna od adresa na koje će biti poslani
3 strateški ciljevi nekoliko dana kasnije.

4 P: Pogledajmo sada oznaku 74. Ovde se radi o Ratnom štabu Banja Luke
5 /kako je prevedeno/, i to je poslao Radoslav Brđanin, koji je tu pomenut kao
6 predsednik. Hoćete li reći Sudu o kakvom se dokumentu tu radi?

7 O: Da. Čini se da je ovde popis članova Ratnog štaba Autonomne Regije
8 Krajina koji dovodi u vezu političke rukovodioce, članove SDS-a, generala
9 Talića, Stojana Župljanina, koji je bio načelnik Centra službi bezbednosti Banja
10 Luke, i čini se da se iz toga može zaključiti da je na regionalnom nivou
11 postojao krizni štab koji je vršio istu ili sličnu funkciju.

12 Takođe bih hteo da Vam skrenem pažnju na broj 15, Nenad Stevandić.
13 Mislim da se on pominje i u onom dokumentu o paravojnim formacijama. Mogu to
14 proveriti, no čini mi se da se njegovo ime pominje.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pominje se.

16 SVEDOK: [simultani prevod] Da, mislim da se pominje.

17 G. HARMON: [simultani prevod]

18 P: Ovo nosi datum 6. maja 1992. godine.

19 A pogledajmo sada dokument pod oznakom 65.

20 GĐA PREVODILAC: Ispravka prevodioca: 75.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Samo da ne bismo ovde napravili nikakvu
22 grešku, Stevandić je bio iz SOS-a, je li tako?

23 SVEDOK: [simultani prevod] Da, tako je, gospodine.

24 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu.

25

26

27

28

29

30

1 G. HARMON: [simultani prevod]

2 P: Ovi dokumenti su ukazali na integraciju, na zajednički rad ili
3 koordinaciju između vojske, političkih vlasti i nekih policijskih vlasti.

4 Dakle, hteo bih sada da se usredsredimo na dokument koji sam upravo
5 pomenuo, pod brojem 75, koji je izveštaj Glavnom štabu vojske poslat od 1.
6 krajiškog korpusa. Potpisao ga je general Talić. Skrećem Vam pažnju na drugi
7 pasus ovog dokumenta, koji počinje rečima: "Borbeni raspored jedinica." Hoćete
8 li, molim Vas, da pogledate taj prvi pasus tu i da nam kažete Vaše komentare o
9 tome?

10 O: Pa, iz ovoga se vidi da je postojala saradnja između Ministarstva
11 unutrašnjih poslova, policije i vojske u čišćenju terena i konfiskovanju oružja.
12 Mislim da takođe to može da se dovede u vezu sa izdavanjem oružja i rokom za
13 izdavanje oružja u određenom broju opština u Krajini; u Prijedoru, Sanskom
14 Mostu, Ključu. I znam iz drugih dokumenata, iz policijske dokumentacije, jer i
15 oni su tamo takođe pominjali da su učestvovali u borbenim operacijama, u tim
16 opštinama, i da je postojala saradnja u to vreme.

17 P: S obzirom na ovo pitanje saradnje i u svetlu primene strateških
18 ciljeva i zajedničkih akcija vlasti, skrećem Vam pažnju na dokument pod oznakom
19 76. Tu se radi o izveštaju koji je pripremilo srpsko Ministarstvo za unutrašnje
20 poslove, a govori se o onome što se dogodilo u određenom broju opština u zoni
21 odgovornosti 1. krajiškog korpusa. Pominju se Prijedor; Sanski Most na šestoj
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 stranici; Bosanski Novi, na osmoj stranici. A ovaj dokument... radi se o izveštaju
2 o zatečenom stanju i pitanjima u vezi sa zarobljenicima, sabirnim centrima,
3 iseljavanjem i ulogom stanice javne bezbednosti u vezi sa tim aktivnostima.

4 Hteo bih da Vam skrenem pažnju na drugu stranicu dokumenta. Dakle, druga
5 stranica pominje opštinu Prijedor i time se bavi. Hoćete li, molim Vas, da
6 pogledate drugu stranicu, dva ova pasusa na dnu? I u vezi sa pitanjem
7 koordinacije između vojske, policije i kriznog štaba, i preseljenja ljudi iz te
8 opštine u zatočeničke centre, hoćete li da kažete svoja zapažanja o ovome?

9 O: Pa, mislim da ovaj dokument govori sam za sebe. On je potvrđen i
10 drugim vojnim dokumentima. No čini se da je ovaj dokument veoma bogat, naročito
11 zato što govori o Prijedoru, ali i o drugim opštinama, i to veoma detaljno i
12 jako dobro odslikava i osvetljava pitanje saradnje između policije, vojske i
13 kriznog štaba. I tu se govori o vojsci koja je dovođila zatvorenike u
14 zatočeničke centre. Ti zatočenički centri su bili uvek organizovani ili, pak, je
15 njima upravljala policija. A zatim iz ovog dokumenta takođe vidi se, tu se
16 govori o broju ljudi koji su otišli bilo pre ratnih operacija ili koji se sada
17 nalaze u zatočeničkim centrima, ili koji odlaze - oni kažu - dobrovoljno ili pak
18 registruju ili deregistruju svoju svojinu. I ja mislim da je to vrlo dugačak
19 dokument, u njemu ima jako puno podataka, i mislim da on jako dobro osvetljava
20 to pitanje saradnje, i kada je u pitanju preseljenje ljudi u zatočeničke centre,
21 i one logore koji su bili tamo, i šta se sve događalo sa stanovništvom u tim
22 opštinama.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Vi kažete da je ovo veoma zgusnut dokument, je li tako, gospodine
2 Brown?

3 O: Da.

4 P: Ovo je dokument na kojem bismo mogli da provedemo puno vremena, u
5 razgovoru o njemu. Međutim, ja nemam dovoljno vremena na raspolaganju, ali bih
6 hteo da samo neke stvari osvetlim.

7 Ovde se pominje da vojska prevozi ljude, a da zatim zajednički timovi,
8 sastavljeni od policajaca i vojske, ispituju te ljude. To piše u tom dokumentu,
9 je li tako?

10 O: Da.

11 P: Da li Vi nalazite da je to zajednička crta svih dokumenata koje ste
12 Vi pregledali, dakle, da postoji ta zajednička akcija, odnosno saradnja vojske i
13 policije u hvatanju, zatočavanju, držanju u zarobljeništvu i ispitivanju nesrba;
14 da li su to bile zajedničke operacije?

15 O: Pa, mislim da ovaj dokument osvetljava... čini mi se da on upravo to
16 pokazuje, pokazuje taj odnos. Recimo, u ovom dokumentu na trećoj stranici govori
17 se o kategorizaciji zarobljenika. Ja znam i za druge dokumente u Sanskom Mostu u
18 kojima se govori o tom pitanju klasifikacije ili kategorizacije zarobljenika. I
19 čini se da je u tome učestvovala i vojska i policija.

20 Ja znam da ovaj izveštaj naročito ukazuje koje je pojedince odvela
21 vojska. Mislim da u Novom su učestvovali članovi TO-a zajedno sa JNA. Međutim,
22 uglavnom se radilo o tome da vojska odvodi ljude u te centre, a zatim policija

23

24

25

26

27

28

29

30

1 rukovodi, odnosno drži te centre pod kontrolom. I to se iz ovog dokumenta vidi.

2 A osim toga, zatvorenici su nakon toga bili preseljeni iz ovih
3 zatočeničkih logora u Manjaču, koja je vojni logor koji je bio pod kontrolom 1.
4 krajiškog korpusa.

5 P: Tu se takođe pominje i broj ljudi koji se nalaze u tim zatočeničkim
6 centrima u raznim vremenima, je li tako?

7 O: Da, i to detaljno.

8 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, ja neću provoditi mnogo
9 vremena na ovom konkretnom dokumentu, ali bih hteo da vas obavestim da ima i
10 drugih dokumenata koji se nalaze u ovom registratoru koji se odnose na ovaj
11 dokument. Iz onoga što ja vidim iz ovog dokumenta, svaka od ovih opština
12 pripremala je izveštaj koji je zatim slat komisiji. Ja sam svaki od tih
13 pojedinačnih izveštaja iz raznih opština koji su bili poslati, a koji čine bazu
14 za ovaj dokument, ja sam ih sve stavio u ovaj registrator. A što se tiče
15 Bosanskog Novog, naći ćete - ne morate sada to gledati - to pod tabulatorom 50.
16 A za opštinu Prijedor i taj izveštaj koji je poslat komisiji, to će biti pod
17 77.1. Prema tome, kao reakcija na onaj izveštaj iz Sanskog Mosta koji je
18 formirao osnovu za ovaj dokument, to ćete pronaći, taj dokument, pod oznakom 77.
19 To je samo za vašu informaciju, časni Sude.

20 [Tužilaštvo se savetuje]

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, nakon 76 ja ne vidim
22 77, a upravo smo dobili 77.1.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. HARMON: [simultani prevod] Pa, upravo sam o tome obavješten, časni
2 Sude. Potrebno je da sada malo reorganizujemo ovaj registrator.

3 No videćete pod ovim oznakama koje sam pomenuo, časni Sude, da su to
4 dokumenti koji govore o vremenu koji se nalazi u izveštaju gospodina Browna, a o
5 kome sam ga ja pitao pre par minuta /kako je prevedeno/.

6 Časni Sude, ako vam treba više vremena da pregledate vaše registratore,
7 ja ću zastati. No, ako ne, odmah ću nastaviti sa ispitivanjem.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, da. Mi pokušavamo da nađemo te
9 delove koje ste nam upravo rekli, a koji čine osnov za izveštaj. Dakle, naš
10 registrator sada sa 76 odmah prelazi na 77.1, a zatim na 78.

11 [Pretnosno veće i sekretar se savetuju]

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja sam jedini... Odnosno, ne bi trebalo da
13 govorim u ime Sudskog veća, jer svi drugi izgleda to sve imaju, ali ću ja
14 posuditi jedan registrator.

15 G. HARMON: [simultani prevod] Imam jedan ekstra primerak za Vas.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala.

17 G. HARMON: [simultani prevod] Možemo li pogledati dokument iza oznake
18 78? Časni Sude, ovo je nešto prošireni izvještaj iz Prijedora, ali pokriva isti
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 vremenski okvir. Dakle, izvještaj same komisije je bio iz augusta, a ovaj
2 izvještaj obuhvaća posljednjih devet mjeseci 1992 /kako je prevedeno/. Ovdje
3 stoji Prijedor, januar 1993. To je od ministra unutrašnjih poslova u Banja Luci.
4 Radi se o prilično opsežnom izvještaju.

5 P: Molit ću Vas, gospodine Brown, da prokomentirate njegov sadržaj, kada
6 je riječ o suradnji vojske i policije u vojnim operacijama. Skrenut ću Vam
7 pažnju na stranicu 4 tog dokumenta.

8 O: Čini se da ovo na neki način odražava ono što je rečeno u ranijem
9 prijedorskom izvještaju, u ranijoj sekciji. Također, odražava i onaj borbeni
10 izvještaj u kojem se kaže da je policija sudjelovala u oružanim dejstvima u
11 Prijedoru. A u ovoj sekciji, paragraf 4, kaže da je policija bila uključena u
12 borbenim dejstvima u selima... to su Kozarac /u engleskom transkriptu: "Prijedor,
13 Kozarac, Kozoruša, Trnopolje"/ -

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja ne vidim nikakav paragraf 4, niti
15 stranicu 4. A radi gospodina Krajišnika, čini se da se radi o stranici 3 u
16 verziji na B/H/S-u.

17 SVEDOK: [simultani prevod] Da, stranica 4, potparagraf B, učešće
18 pripadnika službe u borbenim dejstvima.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, hvala.

20 G. HARMON: [simultani prevod]

21 P: Molit ću Vas da okrenete sljedeću stranicu. Tu se ustvari
22 kvantificira, zar ne, broj sati koje je policija iz Prijedora služila u borbenim
23 dejstvima, zar ne?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da, i paragraf iznad toga ističe koje su sve druge općine bile
2 uključene; odnosno, nije bilo isključivo samo o Prijedoru, nego su i druge
3 općine bile u to uključene.

4 A sredinom imate tablicu koja govori o osnivanju logora "Keraterm",
5 Trnopolje, Omarska, i broj informativnih razgovora obavljenih u tim logorima. I
6 ovdje stoji: "Izuzev Trnopolja, prihvatni centri su raspušteni u augustu /u
7 engleskom transkriptu: "21. august"/ 1992."

8 P: Kada je riječ o ovim logorima, na kraju stranice 5 govori se o
9 ljudima koji su proveli određeno vrijeme u logorima i kaže: "Organizovano je
10 više konvoja za prevoz tih lica u pravcu Skender Vakufa, Bugojna, i tako dalje."
11 Da li je taj teritorij van teritorija koji je bio pod kontrolom i okupacijom
12 bosanskih Srba?

13 O: Pa, ustvari, Skender Vakuf je na granici između teritorija Republike
14 Srpske i središnje Bosne, i mislim da su samo putovali konvoji autobusa; dakle,
15 na granicu između Skender Vakufa i Bugojna /kako je prevedeno/.

16 P: A svrha toga je bila da se ljudi izvezu iz Republike Srpske?

17 O: Da.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Krajišnik, to je bilo na
19 stranici 4.

20 G. HARMON: [simultani prevod]

21 P: Vratimo se sad na stranicu 4, broj ERN 01108987 - to je dio B - gdje
22 se kaže da je policija vršila borbena dejstva djelomično sa drugima,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 najintenzivnije na području Kozarca, Hambarina, samog Prijedora, i da "policija
2 na tim lokacijama intenzivno je radila na čišćenju terena".

3 Da li znate što se desilo na tim lokacijama sa nesrpskim stanovnicima,
4 što se desilo s njima?

5 O: Da. Mnogi stanovnici tih sela su prebačeni u logore Trnopolje,
6 Omarska i "Keraterm".

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vi ste stekli ta saznanja na osnovu ovih
8 dokumenata?

9 SVEDOK: [simultani prevod] Da, tako je.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite nastavite.

11 G. HARMON: [simultani prevod]

12 P: U redu. Gospodine Brown, prijedimo sad na temu razoružavanja. Skrenuo
13 bih Vam pažnju na prvi dokument koji se bavi tom temom. Vi ste, gospodine Brown,
14 u svom izvještaju vještaka rekli da je razoružavanje nesrpskog stanovništva bilo
15 neka vrsta obrasca koji ste uočili u vojnoj dokumentaciji. To ste primijetili na
16 stranici 61, paragraf 2.4 Vašeg izvještaja. I u tom izvještaju kažete da taj
17 obrazac koji ste uočili u dokumentaciji obuhvaća "kretanje snaga na nesrpska
18 područja prije borbenih dejstava, zatim jedna intenzivna vojna reakcija na nešto
19 što je ustvari bilo prilično niskog nivoa, izdavanje rokova za predaju oružja
20 i/ili vojnika, granatiranje, napadanje, razaranje sela i gradova, suradnja sa
21 Teritorijalnom obranom i jedinicama policije, prisilno pomicanje dijelova
22 stanovništva na ispitivanje i zatočavanje u ispitivačkim centrima i logorima,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 pljačkanje, ubijanje i iseljavanje mnogih nesrba s tog područja."

2 E sad, gospodine Brown, želio bih da se usredotočimo na sve ove elemente
3 koje ste opisali kao dio obrasca koji ste uočili u dokumentu. Molim Vas da
4 pogledate dokument iza oznake 71. To je Krizni štab općine Ključ, to je 21. /u
5 engleskom transkriptu: "28"/ maj 1992., u 8.00 sati ujutro izdano naređenje
6 /kako je prevedeno/. Molim Vas da pogledate točku 1 tog naređenja koje je izdao
7 Jovo Banjac /?predsednik Kriznog štaba/.

8 O: Da. Ovdje se pozivaju "Svi građani koji žele predati /?imaju/ oružje
9 koje je u nezakonitom posjedu, da predaju oružje i daje se rok za taj dan; u
10 suprotnom će uslijediti veoma striktno mjere kako bi se vršilo razoružavanje."
11 Ja sam vidio to isto pitanje rokova koji su se dali u Bosanskom Novom,
12 Prijedoru, Sanskom Mostu, Ključu, Čelincu. Kao što sam već ranije rekao, čini se
13 da postoji veza između Subotićevog uputstva, koje je izašlo u aprilu, i uputstva
14 ARK-a, koje je izašlo u maju. Tu su različita uputstva koja su izdana kriznim
15 štabovima općina vezana za razoružavanje /kako je prevedeno/. I bez razlike, u
16 svima njima je rečeno da će nepoštivanje roka za sobom povlačiti borbena
17 dejstva. Čini se da se to isto pojavljuje u nizu općina Krajine.

18 P: A što se desilo sa civilnim stanovništvom, nesrbima, u slučaju da
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nije ispoštovan taj rok, a na osnovu onoga što ste uočili u dokumentaciji?

2 O: Koliko sam vidio u dokumentaciji, nakon isticanja roka, ta mjesta
3 naseljena nesrpskim stanovništvom došla su pod napad srpskih snaga.

4 P: A što se desilo sa nesrpskim stanovništvom?

5 O: Pa, kao što pokazuju ovi policijski dokumenti, mnogi nesrbi su
6 privedeni, poslani na ispitivanje i značajan broj njih se pojavio u zatočeničkim
7 logorima.

8 P: Molim da pogledamo dokument iza oznake 79. U tom dokumentu se također
9 spominje... Odnosno, povlačim ovo pitanje.

10 Spominje se Ključ. To je dokument datiran 28. maja 1992. Radi se o
11 redovnom borbenom izvještaju s komandnog mjesta Šipovo upućenom komandi 30.
12 pješadijske divizije. I ako Vas mogu zamoliti da pogledate, gospodine Brown,
13 stranicu 2, drugi paragraf od kraja. 9308 su zadnji brojevi ERN-a /u engleskom
14 transkriptu: "03009308"/.

15 Molim Vas da pogledate taj dio.

16 O: Je li to onaj dio koji počinje sa: "Zbog situacije u Ključu..."?
17

18 P: "Zbog situacije u Ključu..."

19 O: "3. bataljon 1. pješadijske brigade doveden je u punu borbenu
20 spremnost, kao što je i naređeno. Ako Muslimani ne predaju oružje do 27. maja
21 1992., 12.00 sati, bataljon će provesti operaciju čišćenja."

22 To je onaj bataljon koji potpada pod 30. diviziju, a kojem je u onom
23 prethodnom dokumentu, izvještaju Kriznog štaba Ključa, čestitano. A ja znam da
24
25
26
27
28
29
30

1 je ovaj 3. bataljon 1. pješadijske brigade bio uključen u borbena dejstva u
2 Ključu u danima nakon tog izvještaja.

3 P: Ovo korištenje izraza "čišćenje", možete li nam reći što on znači u
4 vojnom smislu i kakvo je značenje imao taj termin u dokumentaciji?

5 O: Ja znam, kao bivši vojni oficir, što znači "čišćenje". To znači da
6 postoje male, fragmentirane, već razbijene jedinice koje će možda trebati
7 očistiti, pročistiti na jednom području gdje ste već imali borbena dejstva.
8 Nisam siguran kakvo je točno značenje tog izraza u ovom dokumentu, jer rezultat
9 ove operacije u Ključu je bilo da su područja bila podvrgnuta napadu i
10 stanovništvo odvedeno u zatočeničke centre. Dakle, operacija koja je provedena u
11 Ključu, po mom vojnom iskustvu, ne bi se u vojnom smislu nazvala čišćenjem.

12 P: Taj izraz, da će jedinica izvesti čišćenje, spominje se na stranici 1
13 u tabeli sa desne strane, gdje stoji broj od 269 ljudi, zar ne?

14 O: Da, to je točno. Ali to je bila tek jedna jedinica uključena u
15 operaciju u Ključu. Mislim da ih je bilo više.

16 P: U redu. Molim da pogledamo dva naređenja, a tiču se Sanskog Mosta i
17 teme o kojoj govorimo. Jedno je iza oznake 80, to je Krizni štab Sanskog Mosta,
18 datirano 23.05.1992. godine. Radi se o zaključku Kriznog štaba, a u točki 3

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 stoji: "Pitanje razoružanja paravojnih formacija naoružanih pojedinaca;
2 ispoštovati zaključke prethodnog sastanka Kriznog štaba; izdati proglas u
3 subotu, 23. maja 1992. godine radio-stanici; proglas čitati svakih 20 minuta."

4 To je, dakle, 23. maja. Molim da pogledate dokument iza oznake 81,
5 također iz Sanskog Mosta. Radi se o dokumentu koji je donio komandant
6 Teritorijalne obrane, pukovnik Aničić. Mislim da smo ga ranije vidjeli u
7 svojstvu člana Kriznog štaba. Ovo je zapovijest o akciji razoružanja. O čemu se
8 radi u ovom dokumentu, ukratko, molimo Vas, gospodine Brown?

9 O: Ovo je naređenje Teritorijalnoj obrani da, zajedno sa 6. brigadom,
10 provede operacije na području Mahale i Otoke - to su područja na kojima žive
11 nesrbi - da se razoružaju ta naselja. Spominje se i angažman 6. brigade u tome.

12 P: U paragrafu 2, tri retka odozdo, kaže se sljedeće: "Održavati
13 sadejstvo sa jedinicama 6. brigade, potpunu kontrolu teritorija, kako bi se
14 osiguralo stabilno funkcioniranje naše vlade i stvorili uvjeti za nesmetani
15 život i rad."

16 I ako mogu... Prema ovom dokumentu, na drugoj stranici, je napad trebao
17 početi u 5.00 sati ujutro dvadesetšestog. Idemo na paragraf osmi, kaže:
18 "Izvršiti artiljerijsku pripremu napada dejstvom iz oružja po važnijim ciljevima
19 u selu Demiševci, Bojančić /u engleskom transkriptu: "Bonjančić"/, naseljima
20 Mahala i Otoka."

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Na temelju dokumentacije koju ste proučili, da li znate što se desilo u
2 naseljima Mahala i Otoka?

3 O: Ne na osnovu dokumentacije, ali znam da je do napada došlo.

4 P: Dobro. Pogledajmo onda kraj ovog dokumenta, stranica 3, paragraf 15.
5 Posljednji dio tog paragrafa kaže: "Po izvršenom zadatku, zarobljenike
6 sprovoditi u sportsku dvoranu srednjoškolskog centra, a ratni plijen predati u
7 Srpski štab Teritorijalne obrane Sanski Most."

8 Ranije ste govorili o onom obrascu. Da li ovaj dokument upućuje na taj
9 obrazac o kojem ste Vi ovdje svjedočili? Da li možete to prokomentirati?

10 O: Da, mislim da o tome doista govori. Dovodi u vezu suradnju između TO-
11 a i 6. brigade, zatim govori o tome da je trebala postojati artiljerijska
12 priprema, zajednička. Što znači, generalno govoreći, da se otvara vatra na
13 ciljeve, a cilj je ovdje nesrpsko područje. Treba postići potpunu kontrolu nad
14 teritorijem, a znam iz policijskog dokumenta iz Sanskog Mosta, a i iz onog
15 zajedničkog izvještaja CSB-a, da je sportska dvorana trebala biti korišćena kao
16 mjesto gdje će se ljudi dovoditi da budu zatočeni. Dakle, i to potkrepljuje ovaj
17 dokument.

18 Dakle, ima cijeli niz dokumenata koji upućuju na postojanje obrasca.

19 P: Pogledajmo, molim Vas, dokument iza oznake 82. Želio bih da nam
20 protumačite taj dokument. Riječ je o izvještaju 1. krajiškog korpusa datiranom
21 31. maja 1992. Upućen je Glavnom štabu vojske bosanskih Srba. U potpisu je
22 general Talić.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Molim Vas da pogledate drugu stranicu, broj ERN 00867035. Pod točkom 5,
2 B, stoji: "Posle dejstava u Kozarcu, Ključu i Sanskom Mostu, pojedini vojni
3 obveznici muslimanske narodnosti traže da napuste jedinicu. Oni izražavaju
4 nezadovoljstvo velikim razaranjima u njihovim mjestima."

5 I zatim dalje kaže: "Ovome doprinose i javni istupi nekih čelnika SDS-a
6 Autonomne Regije Bosanske Krajine koji preko sredstava informisanja zagovaraju
7 iseljavanje i proterivanje svih Muslimana i Hrvata sa ovih područja."

8 Gospodine Brown, kako Vi tumačite ovaj pasus, naročito u svjetlu onog
9 ranijeg dokumenta koji smo vidjeli, a koji spominje napade na Sanski Most? Ima
10 li tu kakve veze?

11 O: Da, mislim da ima. Ovo se pojavljuje tek nekoliko dana nakon što je
12 izdano naređenje za napad. I govori se da je došlo do znatnog razaranja u tim
13 općinama, da se zagovaralo da ljude treba protjerati - mislim na Muslimane i
14 Hrvate - sa tih područja.

15 Postoje i drugi dijelovi u ovom dokumentu - na primjer, na stranici 1, u
16 samom dnu stranice - gdje se govori o tome da se "u općini Ključ vrši čišćenje
17 prigradskih naselja i oduzimanje oružja u naseljima sa muslimanskim živiljem".
18 Dakle, tu se ističe da su meta muslimanska sela.

19 I mislim da dokument upućuje da se u to vrijeme vrše ta dejstva, da je u
20 njih uključena i vojska, i da je to sve sa sobom povuklo i dovelo do znatnog
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 razaranja, i da je to pitanje protjerivanja i iseljavanja ljudi nešto o čemu se
2 zna.

3 P: Želio bih da nam nešto kažete u vezi s time što je dokumentacija
4 pokazala o ubijanju civila. I počeo bih prvo sa dokumentom koji stoji iza oznake
5 82.1.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mogu li između dva dokumenta postaviti
7 jedno pitanje? Pročitali ste onaj dio o nezadovoljstvu masovnim razaranja
8 gradova koje su izrazili vojni obveznici muslimanske nacionalnosti. Što nam
9 možete reći o tome da je 31. maja 1992. još uvijek bilo vojnih obveznika
10 muslimanske nacionalnosti tamo? Čuli smo dosta iskaza o tome da su oficiri iz
11 različitih razloga napuštali jedinice. A što je bilo s vojnim obveznicima?

12 SVEDOK: [simultani prevod] Ja ne znam za postotke i brojke koje se tiču
13 1. krajiškog korpusa. To nije područje koje sam ja proučavao, niti sam mogao to
14 proučiti, kada je riječ o tome da bih išao šire od onog što ima u ovom
15 izvještaju. Ja sam znao za dokumentaciju koja se ticala toga da se oficire
16 stavljalo na dopust i da su onda odlazili, u junu. Ali ne znam za brojeve
17 muslimanskih vojnih obveznika koji su još uvijek služili u 1. krajiškom korpusu.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala.

19 Izvolite nastavite, gospodine Harmon.

20 P: Možemo li pogledati dokument koji se nalazi iza oznake 82.1? Prije
21 svega, da Vas pitam sljedeće: u dokumentaciju koju ste proučili, da li ste

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 vidjeli da se spominje ubijanje civila, odnosno ljudi koje su držali u pritvoru
2 bosanski Srbi?

3 O: Da. Više puta se direktno spominje ubijanje civila i drugih, i to u
4 izvještaju 1. krajiškog korpusa. Mislim da sam o tome i govorio u svom
5 izvještaju. Postoji cijeli niz primjera.

6 P: Generalno govoreći - na dokumentaciju ćemo se vratiti za koji
7 trenutak - recite nam kakva je bila reakcija vojnih vlasti na ubijanje civila.
8 Što ste Vi mogli zaključiti na osnovu dokumentacije?

9 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, ovo pitanje je nevjerovatno
10 generalne prirode za jedno tako važno područje. Ako bi svjedok mogao uputiti
11 Sudsko vijeće na neke dokumente u tom pogledu, dakako da bi to bilo korisnije
12 negoli da imamo generalizirano pitanje i generalizirani odgovor.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, barem nemamo sugestivno pitanje.

14 Molim da odgovorite na pitanje, što konkretnije se pozivajući na Vaše
15 izvore.

16 SVEDOK: [simultani prevod] Mogu se sjetiti samo jednog dokumentiranog
17 incidenta u kojem je došlo do ubojstva, a u kojem sam vidio da postoje zatim
18 dalje dokumenti koji se na to nadovezuju kroz vojno pravosuđe - dakle, vojno
19 tužilaštvo - a to se ticalo cijelog niza dokumenata vezanih za slučaj ubijanja u
20 školi u Velagićima, u Ključu, 1992. Međutim, kad sam slijedio taj trag

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 dokumenata kroz evidenciju vojnih sudova, čini se da su prvobitno neki ljudi
2 prijavljeni i čak stavljeni u pritvor. Međutim, čini se da je onda na neki način
3 istraga zakazala, ili otišla u stranputicu, i više se ništa nakon toga niti
4 slijedom toga nije zbivalo.

5 Ne sjećam se da sam vidio neke druge primjere u kojima bi se ta
6 pogubljenja vidjela u dokumentima 1. krajiškog korpusa, niti da su rezultirali
7 nečim daljim, nekim dokumentima koje bih ja mogao vidjeti.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li sad govorite konkretno o
9 pogubljenjima civila, ili o tome da su jednostavno ljudi smrtno stradavali.

10 SVEDOK: [simultani prevod] Ne, upravo govorim o pogubljenjima ili
11 pokoljima, kako ih ponekad nazivaju. Ne govorim o smrtnim stradanjima, recimo, u
12 borbi.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, mislim da se
14 približavamo kraju rada.

15 G. HARMON: [simultani prevod] Ako bih samo mogao jedan dokument dodatni
16 pokazati gospodinu Brownu, koji je on spomenuo.

17 P: Nalazi se iza oznake 82.1. Radi se o redovnom borbenom izvještaju od
18 4. novembra 1992. Ponovo je to dokument 1. krajiškog korpusa, a sačinio ga je i
19 potpisao pukovnik Vukelić. Gospodine Brown, molim da pogledate paragraf 2,
20 odnosno drugi pasus pod točkom 2. Možete li prokomentirati taj pasus koji govori
21 o žestokom masakru?

22 O: Da. Dovršio bih samo odgovor na pitanje koje mi je postavio sudac

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Orije. Dakle, radilo se o civilima ili zarobljenicima. A ovdje se govori o
2 ubijanju zatvorenika, zarobljenika. A premda je u junu u Kotor Varoši bilo
3 oružanih dejstava, tu je ostao jedan džep, mali džep koji se uspio održati i
4 pružati otpor veći dio ljeta i jeseni 1992. To su bili Večići. I tu se spominje,
5 u izvještajima Krajine, da su pregovarali o tome kako da tu grupu odstrane, i
6 dok su trajali pregovori, čini se da su se ljudi probili iz tog malog džepa u
7 Kotor Varoši, ali su im pali u ruke; dakle, zarobljeni su.

8 I ovaj dokument od 4. novembra kaže da su zarobljeni, da je tamo otpočeo
9 žestok masakr nad tom grupom u Večićima, a naknadni dokumenti 1. krajiškog
10 korpusa - i ja o tome govorim u svom izvještaju - naknadni dokumenti
11 kvalificiraju tu grupu kao grupu ljudi koja je poginula u borbi. A komandant
12 lake pješadijske brigade Kotor Varoši, koliko se ja sjećam, ostao je komandantom
13 sve do 1993. Dakle, mislim da ovdje imamo primjer grupe koja je zarobljena u
14 Kotor Varoši i koja je pobijena, to je masovno ubijanje. I ovdje se čak govori o
15 tome da je to bio žestok masakr. I mislim da u kasnijim dokumentima oni se
16 spominju samo kao borbeni gubici i mislim da ništa dalje više nije rezultiralo
17 nakon tog incidenta.

18 G. HARMON: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sedam sati je i tri minute. Prekidamo s
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 radom do sutra, 14.15h, u istoj sudnici.

2 Želio bih obavijestiti strane u postupku da smo izvršili pripreme kako
3 bismo nastavili s radom u četvrtak ujutro.

4 Prekidamo do sutra.

5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

6 ... Sednica završena u 19.04h.

7 Nastavak zakazan za sredu,

8 13.07.2005., u 14.15.h.

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30